

ПОЛТАВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені В. Г. КОРОЛЕНКА

ХРЕСТОМАТІЯ З ДИРИГУВАННЯ ХОРОМ

Частина II

Полтава
2009

УДК 78.071. 2.087.68 (076.6)

ББК 85.315.1 я 73

Д 32

Хрестоматія з диригування хором : навчальний посібник для студентів педагогічних університетів у 3 ч. / [уклад. Н. Ю. Дем'янка]. – Полтава : Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка. – 2009. – Ч. II. – 151 с.

Рецензенти:

- **Левченко Г. С.**, заслужений діяч мистецтв України, професор кафедри музики Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка;
- **Кучер В. П.**, заслужений працівник культури України, викладач Полтавського музичного училища імені М. В. Лисенка

Рекомендовано до друку вченою радою Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка.

Протокол № 7 від 25.12.2008 р.

ПЕРЕДМОВА

Проблема підвищення якісного рівня професійної теоретичної і практичної підготовки майбутнього вчителя музичного мистецтва значно актуалізується в умовах реорганізації системи вищої освіти з метою входження до європейського освітнього простору, реалізації основних настанов «Національної доктрини розвитку освіти України у XXI столітті».

Хоровий спів у сучасній загальноосвітній школі є одним з основних засобів музично-естетичного виховання молодого покоління. Адже хорове мистецтво містить невичерпний виховний і духовний потенціал, шедеври хорової спадщини і давні національні співочо-виконавські традиції. Високий художній і технічний рівень виконання музичних творів досягається через розвиток у співаків здатності емоційного переживання мистецьких явищ і осмислення художніх образів, формування вокально-хорової техніки, уміле застосування засобів художньої виразності.

У процесі набуття хористами необхідних умінь і навичок роль диригента важко переоцінити. Саме від нього залежать здійснення поступового і послідовного вокально-хорового навчання і музично-естетичного виховання, забезпечення успішної творчої діяльності і сходження колективу до вершин виконавської майстерності. Вирішенню цих ключових завдань сприятиме досконала диригентська техніка хормейстера.

Майбутні вчителі музичного мистецтва і керівники самодіяльних хорових колективів диригентсько-хорову підготовку отримують у вищих педагогічних навчальних закладах під час вивчення курсу «Хорове диригування». Серед його основних завдань – оволодіння технічними засобами хорового диригування; ознайомлення з кращими зразками світової і вітчизняної хорової класики, творами сучасних композиторів, українським пісенним фольклором; формування умінь і навичок аналізу хорових творів; розвиток індивідуальних здібностей і професійних якостей у різних видах діяльності на практичних заняттях; виховання в майбутніх спеціалістів громадянськості і національної самосвідомості засобами хорового мистецтва.

Не втрачає актуальності питання навчально-методичного забезпечення курсу «Хорове диригування». Заслужовують на увагу добір, систематизація і структурування художньо-довершеного і педагогічно-доцільного навчального репертуару з урахуванням сучасних теоретичних і методичних підходів до викладання дисципліни. Цими факторами зумовлена необхідність узагальнення багаторічного досвіду педагогічної диригентсько-хорової діяльності автора й укладання даного навчального посібника.

«Хрестоматія з диригування хором» призначена для студентів музично-педагогічних спеціальностей педагогічних університетів і побудована відповідно до навчальної програми курсу «Хорове диригування». Її мета – надати допомогу викладачам у доборі необхідного для роботи репертуару, найважливішого компоненту в підготовці майбутніх учителів музичного мистецтва і керівників хорових колективів.

До посібника включені твори різних стилів і жанрів – обробки народних пісень, зразки вітчизняної і світової хорової класики, твори сучасних композиторів, що написані для дитячого, жіночого, чоловічого і мішаного складів хору. Чільне місце посідають хори *a cappella*, вивченню яких надається важливе значення. Більшість із представлених творів можуть використовуватись студентами в майбутній професійній діяльності.

Навчальний матеріал розташований за принципами послідовності і поступового ускладнення, що сприятиме розширенню диригентських технічних і художніх завдань, удосконаленню і збагаченню виконавської мови та оволодінню її найвищими формами. З метою засвоєння стилістичних розрізень у хоровій музиці та пов'язаного з цим різноманіття виконавських і навчально-технічних проблем у хрестоматії застосовується метод контрастних співставлень. Опанування довершеної диригентської техніки неможливе без виконання різножанрових і різностильових хорових творів, їх ретельного

опрацювання в цілому і в окремих деталях, усвідомлення єдності технічного та інтерпретаційно-виконавського аспектів.

«Хрестоматія з диригування хором» складається з чотирьох розділів, які об'єднані в три частини та призначені відповідно для I, II, III і IV років навчання хоровому диригуванню.

До першого розділу включені твори для диригування в тридольному, чотиридольному, дводольному розмірах у характері звуковедення *non legato* і *legato* в помірному та помірно-швидкому темпах, переважно з динамікою *mf*, *f* і *p*, зі вступом на різних долях такту, а також твори на розмежування функцій рук і показ нескладних фермат.

У другому розділі розміщені твори в тридольному, чотиридольному, дводольному і шестидольному розмірах, у більш різноманітних темпах і характерах звуковедення *non legato*, *legato*, *staccato*, з різними динамічними й агогічними нюансами, а також твори на більш складне розмежування функцій рук, показ синкоп, акцентів і різноманітних фермат.

До третього розділу увійшли хорові твори більш високого рівня складності з супроводом і *a cappella*, хорові сцени з опер, що написані в тридольному, чотиридольному, дводольному, шестидольному, п'ятидольному розмірах і диригуються за різними схемами. Серед них є хори в досить швидких і вельми повільних темпах, з тривалими *crescendo* і *diminuendo*, з елементами поліфонії.

Четвертий розділ містить складні поліфонічні твори *a cappella* і хорові твори крупної форми з супроводом, хорові сцени з опер, уривки з кантат у різних розмірах (у тому числі мішаних і складних), які диригують за різними схемами. Вони потребують від диригента значних технічних і художньо-виконавських можливостей. До четвертого розділу включені твори, що рекомендуються для виконання з хором на державному екзамені з диригування.

До кожного з розділів хрестоматії подані вказівки навчальної програми щодо обсягу диригентських знань, умінь і навичок, які має набути студент відповідного року навчання. Кожен твір супроводжується короткою анотацією, в якій висвітлюються його певні художньо-виконавські особливості й основні диригентські завдання, що допоможе студентам у процесі самостійної роботи.

Усі хорові твори, що представлені в посібнику, подаються мовою оригіналу.

Запропонована «Хрестоматія з диригування хором» може застосовуватись на заняттях з хорового диригування, хорового класу і практикуму керування хором у вищих педагогічних навчальних закладах.

РОЗДІЛ ТРЕТІЙ

Третій рік навчання

Третій рік навчання – період поглиблення знань і вдосконалення диригентських навичок, набутих студентом на попередніх курсах, шляхом опанування більш складних творів, які диригують за різними схемами.

Вивчаються твори, що написані в п'ятидольному і семидольному розмірах, твори в повільних темпах для більш виразного відображення подрібнення метричних долей.

У процесі роботи підвищується рівень виконання різноманітних штрихів (*legato, non legato, staccato* та ін.), акцентів, фермат, синкоп, розширюється діапазон технічних і художньо-виконавських можливостей диригента.

Включаються до навчального репертуару хорові твори з солістами, твори в досить швидких і вельми повільних темпах, з тривалими *crescendo* і *diminuendo*, з елементами поліфонії.

Протягом одного семестру вивчаються 5-6 творів, з яких 2-3 твори шкільного репертуару.

ЯКБИ МЕНІ ЧЕРЕВИКИ

Українська народна пісня

Слова Т. Шевченка

Обробка Є. Козака

Allegretto

1. Як би ме_ ні че_ ре_ ви_ ки, то піш_ ла б я на му_ зи_ ки,
2. Че_ ре_ ви_ ків не_ ма_ є, а му_ зи_ ка гра_ є, гра_ є

Ой

Ой

Ой

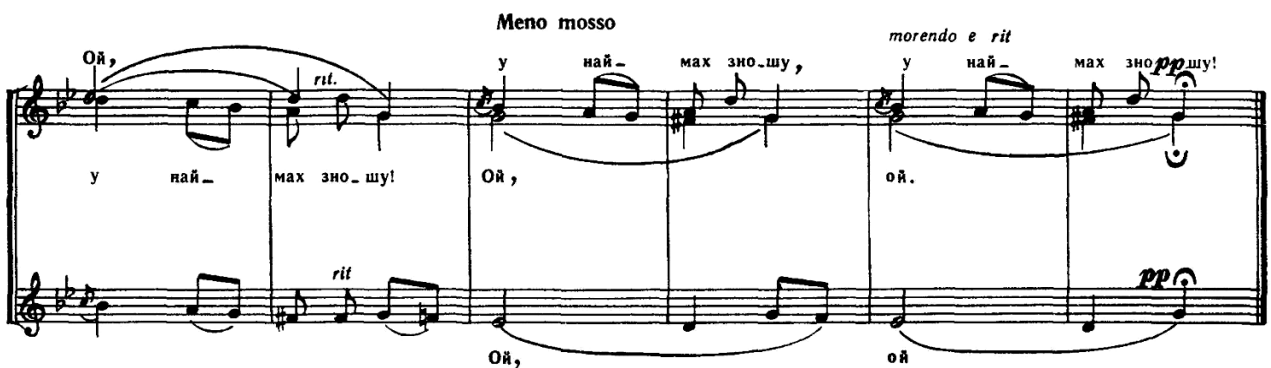
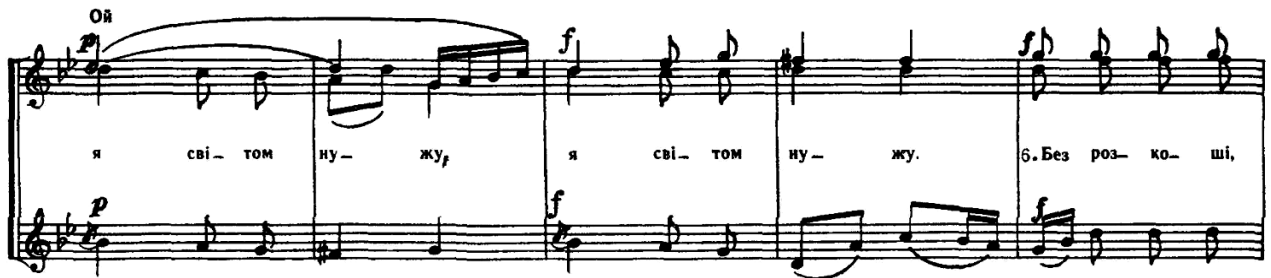
Ой

Ой

Ой

Ой

Ой

Якби мені черевики,
То пішла б я на музики,
Горенько моє! (2 рази)

Черевиків немає,
А музика грає, грає,
Жалю завдає! (2 рази)

Ой піду я боса полем,
Пошукаю свою долю,
Доленько моя! (2 рази)

Глянь на мене, чорноброву,
Моя доле неправдива,
Безталанная! (2 рази)

Дівчаточка на музиках
У червоних черевиках,—
Я світом нужу. (2 рази)

Без розкоші, без любові
Зношу свої чорні брови,
У наймах зношу! (2 рази)

Характер звуковедення – legato і non legato. Твір корисний для відпрацювання легкого кистьового жесту, навичок диригування творів поліфонічного складу, виконання логічних наголосів, контрастних нюансів, темпових відхилень.

КОЗАКА НЕСУТЬ

Українська народна пісня

Обробка М. Леонтовича

Темп повільного маршу. Тужно

1. Ко - за - ка не - сь, ко - за - ка

не - сь і ко - ня ве - дуть.

Кінь го - ло -

го - ло - вонь - ку кло - нить.

Мм...

Кло - нить.

Кінь го - ло - вонь - ку кло - нить.

Кінець

бі - лі ру - до є - ди - над ко - за -

ним за ним йо - го дів - чи - на

- ми, ло - ми бі - лі ру - чень - ки

знай - деш ти, дів - чи - ко,

2. А за ним, за ним

3. «Ой, ло - ми, ло - ми»

4. А не знай - деш ти.

чень - ки ло - мить, бі - лі ру - чень - ки ло - мить.

но - го паль - ця, до є - ди - но - го паль - ця.

ка ко - хан - ця над ко - за - ка ко - хан - ця!

Гей!

бі - лі ру - чень - ки ло - мить, ло - мить.

до є - ди - но - го паль - ця, паль - ця!

над ко - за - ка ко - хан - ця!

Гей!

Скорботний характер твору потребує застосування важкого, глибокого legato. Диригентські завдання пов'язані з особливостями поліфонічного складу твору, необхідністю

виразного проведення основного тематичного матеріалу в різних голосах і витримування педалейних звуків.

ПРЯЛЯ

Українська народна пісня

Обробка М. Леонтовича

Moderato

1.3.5. Ой, пря-ду, пря-ду, спа-тоньки хо-

С. А. Т. Б.

Ой, пря-ду, пря-ду, спа-тоньки хо-чу... Ой, скло-ню я го-ловонь-ку мо-же я й за-сну. як змі-я гу- як ві-тер гу- де: гу- де: до ро-бо-ти-лі-ни. як змі-я гу- де: Дрі-мли-ва-я, до-ро-бо-ти лі-ни-ва-я. Сон-ли-ва-я, ва-я не-віст-ка мо-я! не-віст-ка мо-я! 6. А мій ми-лий йде, як го-луб гу- де: ми-лий йде, як го-луб гу- де: Ой, спи, ми-ла-хо-ро-ша-я, пі-шла за-між мо-ло-да-я, не ви-спа-ла-ся!

Диригентський жест – м'яке legato. Твір корисний для відпрацювання чіткого показу вступів і зняття звучання, витримування педальних звуків, виконання акцентів, виразного фразування, різноманітної динаміки.

МАЛА МАТИ ОДНУ ДОЧКУ

Українська народна пісня

Обробка М. Леонтовича

Andantino

C. *p* 1 (2.3.5.) Ма_ла ма_ти од_ну доч_ку, ма_ла ма_ти

A. *p* 1.(2.3.5.) Ма_ла ма_ти од_ну доч_ку, од_ну доч_ку, та й ку_па_ла у ме_

C. _доч ку.

A. ку, од_ну доч_ку, та й ку_па_ла у ме_доч_ку.

T. *pp* та й ку_па_ла у ме_доч_ку.

B. *pp* та й ку_па_ла у ме_доч_ку.

4.(6.7.) Ой, п'є та й п'я_ни_ця, п'є п'я_ни_ця,

4.(6.7.) П'є п'я_ни_ця, п'є, гу_ля_є, ой,

ой,

п'є, гу - ля - є, йде до до - му - б'є, тай

п'є, гу - ля - є, йде до до - му - б'є тай

ла - є.

ла - є.

йде до до - му - б'є тай ла - є.

2. Та й купала, поливала, щастя-долі не вгадала.
3. Щастя-долі не вгадала, за п'яниченьку оддала.
5. «Ой, я буду мандрувати, лиху долю покидати.»
6. «Ой, не роби ти сваволі, не покидай своєї долі.
7. Як в калини білі квіти, так у тебе дрібні діти.»

Характер звуковедення – legato. Диригентські завдання: показ чергового вступу голосів, проведення основного тематичного матеріалу в партіях, виконання акцентів, педальних звуків, зміни розміру, виразного фразування і нюансування.

СЕРДЦЕ, МОЛЧИ

Переклад А. Машистова

Музика Й.С. Баха

Andante

dolce

C. A. 1 Серд - це, мол - чи го - ре прой - дет,

T. Б. дни про - ле - тят чре - до ю скорбь у - не -

rit. *a tempo*

rit. *a tempo*

cresc

нет, мглу раз - го - ня - ет свет,

mf *mf* *dim* *rit.* *pp*

сно - ва цве - тут лу - га, сбро - сив сне - га

сно - ва цве - тут лу - га, цве - тут,

Горе пройде́т, сонце взо́йде́т,
 Ветер умчи́т туманы, время залечи́т раны.
 Ясный приде́т рассвет, горя исче́знет след.
 Так гася́т дня́ лучи́ пламя́ свечи.

Глибокий філософський зміст твору, співучість мелодичних ліній потребують застосування м'якого, насиченого legato. Слід звернути увагу на чітке розділення функцій рук, витримування педальних звуків, виконання фермат, виразного фразування і нюансів.

ОСЕНЬ

Слова А. Фета

Музыка М.
Речкунова

Andante

С. А. *f* Лас-точ-ки про-па-ли, *p* а вче-ра за-рём *pp* всё гра-чи ле-га-ли

Т. Б. *f* вон, *ppp* вон *rit.* над той го-рой. *ppp* С ве-че-ра всё спит-ся,

да как сеть мель-ка-ли

Più animato *f* на дво-ре тем-но, тем-но. Лист су-хой ва-лит-ся, *stringendo* ночь-ю ве-тер

pp злит-ся и сту-чит вок-но, **Tempo I** *mp* и сту-чит, *p dolce* и сту-чит вок-но. *rit.*

Диригентський жест – legato. Твір є зручним прикладом для роботи над виразним фразуванням, контрастною динамікою, агогікою, чітким показом вступів, акцентів, фермат, розкриттям художньо-образної сфери.

ОСТРОЮ СЕКИРОЙ

Слова О. Толстого

Музыка М.
Речкунова

Moderato

С. А.
Т. Б.

Ост. ро.ю се. ки. рой ра. не. на бе. рё. за, по ко. ре сре-
бри.стой по. ка. ти. лись слё. зы. Ах, не плачь, не плачь,
бе. рё. за, бед. на. я, не се. туй, ра. на не смер. тель. на,
не смер. тель. на. вы. ле. чи. шь. ся кле. ту. Бу. дешь кра. со. вать. ся, листь. я. ми уб.
ра. на. лишь боль. но. е серд. це не за. ле. чит ра. ны...

rit. **Grave** **pp**

Tempo I

cantabile **f** **pp**

rall. **pp**

Диригентський жест – legato. Основними завданнями є: чіткий показ вступів і зняття звучання, виконання акцентів, фермат, виразного фразування, динамічних контрастів, темпових змін, розкриття художньо-образної сфери твору.

В НЕБЕ ТАЮТ ОБЛАКА

Слова Ф. Тютчева
Tranquillo
Tranquillo

Музыка Ю.
Чичкова

C. II
mf
В не - бе та - ют об - ла - ка и лу - чис - та - я на зно - е,
p
в не - бе та - ют, *accelerando*
в ис - крах ка - тит - ся ре - ка, слов - но зер - ка - ло сталь - но - е... Час от ча - су
p
в ис - крах ка - тит - ся ре - ка, слов - но зер - ка - ло. Час от ча - су

A. II
mf
жар силь - ней, тень у - шла к не - мым ду - бро - вам,
f *sub. p*
жар силь - ней, тень у - шла к не - мым ду - бро - вам, и с бе -

cresc.
и с бе - ле - ю - щих по - лей. Чуд - ный день! Прой - дут ве -
mf
- ле - ю щих по - лей ве - ет за - па - хом ме - до - вым. Чуд - ный день! Прой - дут ве -

dim. *p*
- ка - так же бу - дут в веч - ном стро - е течь и иск - рить - ся ре -
f *dim.* *p*
- ка, прой - дут - так же бу - дут в веч - ном стро - е течь и иск - рить - ся ре -

pp
- ка и по - ля ды - шать на зно - е.
pp
- ка, ре - ка и по - ля ды - шать на зно - е.

Характер звуковедення – legato. Основні диригентські завдання: розкриття художньо-образного змісту твору, показ змін розміру, виконання фермат, контрастної динаміки, логічних наголосів і кульмінацій.

ЗИМНИЙ ВЕЧЕР

Слова О. Пушкина

Музыка О. Даргомижского
Перекладения В. Вахромеева

Allegro

tr

С. I II *tr* бу- ря мгло-ю не-бо кро-ет, вих-ри снеж-ны-е кру-тя, то как

А. зверь, о-на за-во-ет, то за-пла-чет, как ди-тя, то по кров-ле об-вет-ша-лой вдруг со-

ди-тя, то, как пут-ник

об-вет-ша-лой к нам во-

то, как пут-ник за-по-зда-лый, к нам во-

за-по-зда-лый, то, как пут-ник за-по-зда-лый, к нам во-

-кош-ко за-сту-чит, то, как пут-ник за-по-зда-лый, к нам во-

-кош-ко за-сту-чит.

pp -кош-ко за-сту-чит. То, как *pp* пут-ник за-по-зда-лый, к нам во-

к нам во- кош-ко за-сту-чит.

f -кош-ко за-сту-чит, то, как *f* пут-ник за-по-зда-лый, к нам во-кош-ко за-сту-чит.

к нам во- кош-ко за-сту-чит. *Конец*

tr
 На - ша вет - ха - я ла - чуж - ка и пе - чаль - на
 Вып - ем, доб - ра - я под - руж - ка бед - ной ю - нос -
tr
 На - ша ла - чуж - ка и пе - чаль - на
 Вып - ем, под - руж - ка бед - ной ю - нос -

cresc.
 и тем - на. Что ж ты, мо - я ста - руш - ка,
 -ти мо - ей, вы - пьем с го - ря, где же круж - ка?
 и ти тем - на. Что вы - мо - я ста - руш - ка
 мо - ей, вы - пьем, где же круж - ка?

при - у - молк - ла у - ок - на? И - ли бу - ри
 Серд - цу бу - дет ве - се - лей. Спой мне пе - сню,
 при - у - молк - ла у - ок - на?
 Серд - цу бу - дет ве - се - лей.

за - вы - вань - ем ты, мой друг, у - том - ле - на,
 как си - ни - ца ти - хо за мо - рем жи - ла,
cresc. *f* *dim.*
 и ли дрем - лешь под жуж - жа - нье сво - е - го ве -
 спой мне пе - сню, как де - ви - ца за - во - дой по -

pp
 - ре - те - на? Сво - е - го ве - ре - те - на?
 - ут - ру шла, за - во - дой по - ут - ру шла. Бу - ря
pp

Швидкий темп твору передбачає застосування невеликого за амплітудою жесту. Характер звуковедення – legato. Слід звернути увагу на чіткий показ вступів партій, витримання педальних звуків, виконання фермат, рухомих нюансів, логічних наголосів.

Музична партитура для вокалу та фортепіано. Твір викладено у двох системах. Ключі: верхній — сольний (C), нижній — басовий (F). Темп і метр не вказані. Динамічні позначення: *mf* (мезо-фортісимо), *f* (фортісимо), *pp* (пісципіанісимо).

Система 1:

Вокал: - рус.ски.е го.ро да! Нов.го.род и Ло вать! Все здесь Пол.но.

Фортепіано: *mf* древ.не. рус.ски.е го.ро. да! Серд.цу на.ше.му все здесь го.род Нов.го.род и Ло.вать! Будут за.во.ди пол.но.

Система 2:

Вокал: до.ро.го, вод.ны.ми, сос.ны веч.ны.е, в бит.ву под.ня.лись про.тив не.до.ступ.ны.ми, бу.дут чис.ты.ми и сво.

Фортепіано: до.ро.го, сос.ны веч.ны.е да сне.га, вод.ны.ми, не.до.ступ.ны.ми для вра.га,

Система 3:

Вокал: во.ро.га Иль.мень-о.зе.ра бе.ре.га. Иль.мень-о.зе.ра бе.ре.га! Иль.мень-бод.ны.ми Иль.мень-о.зе.ра бе.ре.га.

Фортепіано: во.ро.га Иль.мень-о.зе.ра бе.ре.га. Иль.мень-о.зе.ра бе.ре.га! Иль.мень-бод.ны.ми Иль.мень-о.зе.ра бе.ре.га.

Система 4:

Вокал: о.зе.ра бе.ре.га! Иль.мень-о.зе.ра бе.ре.га,

Фортепіано: о.зе.ра бе.ре.га! Иль.мень-

Система 5:

1. *p* *z* бе.ре.га! *mf* о.зе.ра бе.ре.га! В бит.ву

2. *pp* *z* бе.ре.га! *pp* о.зе.ра бе.ре.га!

Для досягнення кантиленного звучання слід застосовувати м'яке, тягуче *legato*. Рекомендується звернути увагу на необхідність глибокого, підкресленого виконання перших долей, на які припадають логічні наголоси, виразне проведення теми в різних голосах, чіткий показ вступів, пунктирного ритму, динаміки, темпових змін.

ЖАВОРОНОК

Слова В. Жуковского

Музыка В.
Калинникова

Andantino quasi allegretto

на солн-це тем_ный лес за - рдел,
 На солн-це лес за -
 На солн-це тем_ный лес за -

в доли_не пар бе_ле_ет тон_кий,
 - рдел, в до - ли - не пар, и пе - сню
 - рдел, в доли_не пар бе_ле_ет тон_кий,

ран_нюю за - пел в ла - зу - ри жа_во_ро_нок звон_кий.
 пе - сню ран_нюю за - пел в ла_зу_ри, в ла_зу_ри
 за - пел в ла - зу - ри жа_во_ро_нок звон -

Он го_ло_си_сто с вы_ши_ны
 Он го - ло - си -
 жа_во_ро_нок. Он
 - кий. Он го_ло_си_сто с вы_ши_

по-ет, на сол_нышке свер_ка - я: „Вес -

- сто по - ет, свер - ка - я: „Вес -

- ны по-ет, на сол_нышке свер - ка - я:

- на при_шла к нам мо_ло - да - я,

- на при_шла к нам мо_ло - да - я, я здесь мо - ю приход вес - ны.

Здесь так лег_ко мне, так ра - душ - но, так бес_пре -

Здесь так лег_ко мне, так ра - душ - но, так бес_пре - дель -

так лег - ко мне,

- дель_но роee rit. а tempo

- но, так воз - душ - но, весь свет - лый мир здесь ви - жу

ра - душ - но

я, и сла - вит солн - це песнь мо - я!“

Світлий характер, пожвавлений темп твору передбачають застосування легкого *legato*. Прозора фактура з елементами імітаційної поліфонії потребує виразного проведення основного тематичного матеріалу в партіях. Слід звернути увагу на чіткий показ вступів, змін розміру, темпових відхилень, виразну підготовку кульмінації.

Варіант для мішаного хору

Andantino quasi allegretto

p
На солн - це тем - ний лес за - рдел,
pp
На солн - це лес
pp
На солн - це, на солн - це
pp
На солн - це лес

в до - ли - не пар бе - ле - ет тон -
за - рдел, в до - ли -
тем - ний лес за - рдел, в до - ли - не
за - рдел, в до - ли -

1
- кий, и пе - сню ран - ню - ю за -
- не пар, и пе - сню ран - ню - ю за -
пар бе - ле - ет тон - кий, и пе - сню
- не пар, и пе - сню за -

- пел в ла - зу - ри жа - во - ро - нок звон - кий;
 - пел в ла - зу - ри жа - во - ро - нок, в ла - зу - ри
 ран - ню - ю за - пел в ла - зу - ри жа - во - ро - нок звон -
 - пел в ла - зу - ри жа - во - ро - нок звон -

2 *pp*

он го - ло - сн - сто с вы - ши - ны
 жа - во - ро - нок; он го - ло -
 - кий; он, он го - ло -
 - кий; он го - ло -

по - ет, на сол - ныш - ке свер - ка -
 - сн - сто по - ет,
 - сн - сто с вы - ши - ны по - ет, на
 - сн - сто по - ет,

я: „Вес - на при - шла к нам мо - ло -

свер - ка - я:

сол - ныш - ко свер - ка - я: „Вес - на при - шла к нам мо - ло -

свер - ка - я:

- да - я, я здесь по - ю при - ход вес - ны.

Здесь так лег -

- да - я, я здесь по - ю при - ход вес - ны.

Здесь так лег -

Здесь так

Здесь так лег - ко мне,

так ра - душ - но,

- ко мне,

так ра - душ - но,

- ко мне,

так ра - душ - но,

так бес - пре -

лег - ко

rall.

так бес - пре - дель - но, так воз - душ - но;

- дель - но,

- дель - но, так воз - душ - но;

мне так воз - душ - но;

in tempo 4

весь свет - лый мир здесь ви - жу я, и

весь свет - лый мир здесь ви - жу я, и

сла - вит солн - це песнь мо - я."

Світлий характер, пошквалений темп твору передбачають застосування легкого legato. Прозора фактура з елементами імітаційної поліфонії потребує виразного проведення основного тематичного матеріалу в партіях. Слід звернути увагу на чіткий показ вступів, змін розміру, темпових відхилень, виразну підготовку кульмінації.

ЧУЄШ, БРАТЕ МІЙ

Українська народна пісня

Обробка К. Стеценка

Adagio

C. A. 1. Чу - єш, бра - те мій, то - ва - ри - щу мій,

T. 1. Чу - єш, бра - те мій, то - ва - ри - щу

B. 1. Чу - єш, бра - те мій, то - ва - ри - щу

від - лі - та - ють сі - рим шну - ром жу - рав - лі

мій, від - лі - та - ють

у ви - рій. Кли - чуть: кру, кру, кру...

у ви - рій. Чу - ти: кру, кру, кру,

у ви - рій. Кру,

в чу - жи - ні ум - ру... До - ки мо - ре пе - ре -

в чу - жи - ні ум - ру... До - ки мо - ре

кру, кру, кру...

- ле - чу, кри - лонь - ки зі - тру, кри - лонь -
 пе - ре - ле - чу, кри - лонь - ки зі - тру, кри - лонь -

- ки зі - тру. // -тру, кру, кру...
 - ки зі - тру. // -тру, кру, кру...
 pp pp pp

Чуєш, брате мій,
 Товаришу мій,
 Відлітають сірим шнуром
 Журавлі у вирій.

Кличуть: кру, кру, кру...
 В чужині умру...
 Доки море перелечу,
 Крилоньки зітру.

Мерехтить в очах
 Нескінчений шлях.
 Гине, гине в темній мряці
 Слід по журавлях.

Кличуть: кру, кру, кру...
 В чужині умру...
 Доки море перелечу,
 Крилоньки зітру.

Характер звуковедення – legato. Твір корисний для відпрацювання м'якого, глибокого, тягучого жесту. Слід звернути увагу на чіткий показ вступів, виконання фермат, акцентів, виразного фразування, тонкого нюансування.

СТЕЛИСЯ, БАРВІНКУ

Українська народна пісня

Обробка М. Лисенка

Allegro

С. А. 1. Сте - ли - ся, бар - він - ку, ни - зень - ко,
Т. 2. Сте - ли - ся, бар - він - ку, ще ніж - че,
Б.

при - сунь - ся, ко - за - че, бли - зень... бли - зень - ко.
при - сунь - ся, ко - за - че, ще бли... ще ближ - че.

Ой, ма - ти, ма - ти, ма - ти, час
Ще ближ - че, ще, ще, ще, ще, ще

Andante
тр
ме - не час, ме - не за - між да - ти. Від - дай ме - не
ближ - че, при - сунь - ся ще ближ - че. Ой ти, до - ню,
Від - дай ти,

The musical score is written for a vocal ensemble in Ukrainian. It consists of three systems of staves, each with three parts (Soprano, Alto, Bass). The lyrics are in Ukrainian, and the music includes various dynamics and articulations.

System 1:

Staff 1: за та-ко-го, що не-ма-є ву-са, він на ме-не за... він на
 Staff 2: чор-но-бри-ва, ой ти, до-ню, у-род-ли-ва, мо-я до-ню, ой! До-ню.
 Staff 3: ме-не за-та-ко-го на ме-не за... ой!

System 2:

Staff 1: ме-не за-мор-га-є, а я за-смі-ю-ся. ше, ше, ше, ше,
 Staff 2: до-ню, до-ню, жаль ме-ні за-то-бо-ю. ше, ше, ше, ше,
 Staff 3: - - - - -

System 3:

Staff 1: ше ниж-че, при-сунь-ся ше ближ-че, ше, ше,
 Staff 2: ше ниж-че, при-сунь-ся ше ближ-че, ше, ше,
 Staff 3: - - - - -

System 4:

Staff 1: ше, ше, ше ниж-че, при-сунь-ся ше ближ-че
 Staff 2: ше, ше, ше, ниж-че, при-сунь-ся ше ближ-че
 Staff 3: - - - - -

The score includes various musical notations such as notes, rests, and dynamic markings like *cresc.*, *f*, *p*, and *ff*. The tempo is marked as *Tempo I*.

Характер звуковедення – комбінування legato, non legato і staccato. Основні диригентські завдання: виконання акцентів, змін розміру, фермат, що знімаються і не знімаються, контрастної динаміки, виразного фразування, коротких тривалостей у басовій партії.

ПАДАЕТ СНЕГ

Слова Є. Авдієнко

Музика Т. Попатенко

Легко, рухливо

С.І. *mf* в не-бе сне-

С.ІІ. *p*

А. Кру-жат-ся, кру-жат-ся, кру-жат-ся, кру-жат-ся, кру-жат-ся, в не-бе сне-жин-

tr

кру-жат-ся вне-бе звезды сне-жин-ки, в ту-чах о-ни зи-мо-вать не хо-злы-е ме-те-ли о-пять на-ле-те-ли, ли-стья су-хи-е сор-ва-ли сбе-

-жин-ки

А

p

-ки.

А

-тят. Бе-лы-е вет-ки на тон-кой ря-бин-ке крылья рас-пра-ви-ли буд-то ле-
-роз. Ста-я-ми пти-цы на юг у-ле-те-ли, вы-вел на ок-нах у-зо-ры мо-

mf con espressivo

-тят. Вью-га до-ро-ги за-вьюжи-ла сно-ва, день при-на-хмурил-ся смотрит су-
-роз. Вью-га, вью-га, вью-га, вью-га

Музична партитура, що складається з чотирьох систем по три ноти в ряд. Текст пісні українською мовою. Динамічні позначення: *f* (форте), *mf* (мезіо-форте), *p* (піано). Темп позначений як «Лірико-споглядальний».

Система 1: *f*, Для повторения
 - ро - во, ве - тер хо - лод-ный у - ско-рил свой бег... Па - да - ет, па - да - ет
 - га ве - тер хо - лод-ный у - ско-рил свой бег...
 - га снег,

Система 2: Для окончания
 снег... па - да - ет, па - да - ет, па - да - ет, па - да - ет,
 па - да - ет снег, снег, снег,

Система 3: *mf*
 па - да - ет снег, па - да - ет снег,
 па - да - ет снег,
mf

Система 4: *p*
 па - да - ет снег, снег.
mf снег, *tr* па - да - ет снег, *p*
tr

Лірико-споглядальний характер твору, рухливий темп передбачають застосування легкого, невеликого за амплітудою жесту. Диригується за дводольною схемою. Слід звернути увагу на зняття на першій і другій долях у альтів, виконання акцентів, фермат, рухомих нюансів.

НОЧЕВАЛА ТУЧКА ЗОЛОТАЯ**Слова М. Лермонтова****Музыка М. Римського-
Корсакова**

Moderato

C. I. *p* Но - че - ва - ла туч_ка зо_ло -

C. II. *p* Но_че - ва - ла туч_ка зо_ло - та - я, но_че - ва - ла туч_ка зо_ло -

A. *p* Но - че - ва - ла туч_ка зо_ло -

- та - я, но_че - ва - ла туч_ка зо_ло - та - я на гру -

- та - я, но_че - ва - ла туч - ка

- та - я, но_че - ва - ла туч - ка

- ди у_те - са, на гру - ди у_те - са ве - ли - ка - на; *p*

на гру_ди у - те - са ве - ли - ка - на; ут_ром

на гру_ди у - те - са ве - ли - ка - на;

p ут_ром в путь о - на у_мча_лась ра - но,

в путь о - на у_мча_лась ра - но, по ла -

ут_ром в путь о - на у_мча_лась ра - но,

пола_зу - ри ве - село иг - ра - я. Но о - стал - ся, но о -

- зу - ри ве - се - ло иг - ра - я. Но о - стал -

по ла - зу - ри ве - село иг - ра - я. Но о - стал -

стал - ся влаж_ный след в мор - щи - не ста_рого у_те -
 ся, но о_стал - ся влаж_ный след в мор - щи - не ста_рого у_те -
 ся, но о_стал - ся влаж_ный след в мор - щи - не ста_рого у_те -

p rit. са. Оди_но - ко он сто_ит, за_ду_мался глу_бо_ко,
pp poco meno mosso те - са. Оди_но - ко он сто_ит, за_ду_мался глу_бо_ко, *a tempo* и ти.
 те - са. Оди_но - ко он сто_ит, за_ду_мался глу_бо_ко,

p poco rit. и ти - хонь - ко пла_чет он в пу_сты - не.
 хонь - ко пла_чет он в пу_сты - не, и ти_хонь_ко пла_чет он в пу_сты - не.
 и ти - хонь - ко пла_чет он в пу_сты - не.

Диригентський жест – legato. Твір поліфонічного складу потребує чіткого показу вступів, виразного проведення в партіях основного тематичного матеріалу. Слід звернути увагу на розвиток динамічного плану, темпові відхилення, відображення ліричного характеру твору.

ВЕЧЕР

Слова і музика П. Чайковського

Moderato commodo

С. II *mf*

Соли - це в ро-зо-вых лу-чах, и вер-ши - ны гор за -

А. *mf*

Соли - це в ро-зо-вых лу-

С. I *mf*

Соли - це в ро-зо-вых лу-чах, и вер-ши - ны гор за -

-рде - лись, за - рде - лись, соли-це в ро - зо - вых лу -

-чах, лу - чях, и вер-ши - ны гор за - рде -

dim.

-рде - *dim.* лись. Вновь *p*

-чах, и вер-ши - ны гор за - рде - лись. Вновь *p*

-лись, и вер-ши - ны гор за - рде - лись. Вновь бриль-

брь - ян - ты на цве - тах, вол - ны пур-пу -

брь - ян - ты на цве - тах, вол - ны пур-пу -

-ян - ты на цве - тах, на цве - тах, вол - ны пур-пу -

pp *p* *mf*

-ром о - де - лись. С мо - ря пес-ня ры-ба-ков чистый

-ром о - де - лись.

-ром о - де - лись. С мо - ря

воз-дух о-гла-ша-ет, о-гла-ша-
 Песнь воз-дух о-гла-ша-
 песнь рыба-ков чи-стый воз-дух о-гла-ша-

f *dim.* *dim.* *dim.*

-ет, и со ско-шен-ных лу-гов а-ро-
 -ет.
 -ет.
 И со

p *mf* *mf*

-ма-том на-ве-ва-ет, а-ро-ма-том, том,
 А ро-ма-том на-ве-ва-ет.
 ско-шен-ных лу-гов а-ро-ма-том на-ве-ва-ет.

f *dim.* *dim.* *dim.*

а-ро-ма-том на-ве-ва-

p

-ет.
 На-сту-па-ет время сна, у-мол-ка-ет пти-чек
 На-сту-па-ет время

mf

mf
На сту - па - ет вре - мя сна, у - мол - ка - ет пти - чек

dim.
пень - е, на - сту - па - ет вре - мя сна, у - мол - ка - ет пти - чек пень - е.
dim.
dim.

p
Всю - ду, всю - ду мир и ти - ши - на.
p
Всю - ду мир и ти - ши - на.
p
Всю - ду мир и ти - ши - на, и ти - ши - на.

pp
Как пре - крас - но все тво - рень - е, как пре -
pp
Как пре - крас - но все тво - рень - е, как пре -
pp
Как пре - крас - но все тво - рень - е, как пре -

pp
- крас - но все тво - рень - е!
pp
- крас - но все тво - рень - е!
pp
- крас - но все тво - рень - е!

Диригентський жест – legato. Елементи поліфонічного розвитку потребують виразного проведення в партіях основного тематичного матеріалу. Слід звернути увагу на витримування педальних звуків, відображення динамічного розвитку і ліричного характеру твору.

НОЧНАЯ ТИШИНА

Музыка Р. Шумана

Andante *p* cresc.

S. A. Ночь-ю звёз - ды на бар - хат - ном не - бе не спят и, вре -

T. *p*

B.

6 *p*

ке от - ра - жа - ясь, го рят. Всё спо-кой - но, без-молв - но,

p

p

11

зас - нул каж-дый лист. Воз - дух но - чи проз - ра - чен и чист. Льёт на

Воз-дух но - чи

16

зем-лю лу-на свой се-реб-ря-нный свет. Бли-зок ран-не-го ут-ра рас-

22

вет и блес-нёт солн-ца луч зо-ло-той, солн-ца свет над зем-лём.

(закр. ртом) *pp*

(закр. ртом) *pp*

27

ppp

ppp

ppp

(закр. ртом)

Лірико-споглядальний характер і помірний темп твору зумовлюють застосування м'якого, глибокого legato. Основні диригентські завдання: чіткий показ вступів і зняття звучання, виконання виразного фразування, тонкого нюансування, темпових відхилень, фермат.

ЛОТОС

Слова Г. Гейне
Переклад М. Михайлова

Музыка Р. Шумана
Обработка И. Пономарькова

Досить повільно

С. *p* О - пу - стясь го - лов - кой сон - ной, под ог - нём днев - ных лу -

А. *p*

Т. *p* О - пу - стясь го - лов - кой сон - ной, под ог - нем днев - ных лу -

Б. *p*

- чей, ти - хо ло - тос бла - го - вон - ный ждёт мер - ца - ю - щих но - чей. И лишь

- чей, ти - хо ло - тос бла - го - вон - ный ждёт мер - ца - ю - щих но - чей. И лишь

pp толь - ко вы - плы - ва - ет в не - бе крот - ка - я лу - на, он го - лов - ку под - ни -

pp

pp толь - ко вы - плы - ва - ет в не - бе крот - ка - я лу - на, он го - лов - ку под - ни -

поступово прискорюючи

-ма - ет, про_буж - да - ясь о - то сна. На ли - стах ду - ши - стых

бле - щет чи_стых слёз е - го ро - са, и лю - бов - но он тре -

-пешет, гру_стно гля - дя в не - бе_са, гру_стно гля - дя в не - бе_са.

Диригентський жест – легке legato. Твір корисний для закріплення шестидольної схеми, відпрацювання зняття звучання на другій і третій долях такту, виконання виразного фразування, тонкого нюансування, темпових відхилень.

ЛЕС

Музыка Ф. Мендельсона

Andante non lento

С. *p* *f* *p*

А. *p* *f* *p*

Т. *p* *f* *p*

Б. *p* *f* *p*

1. Сто-ит наш лес мо-гу-чий, как бо-га-тырь жи-вой, на-дви-нул шап-ку ту-чей и
2. Ве-личьем по-ра-жа-ет лес на-я глу-би-на, и грё-зы на-ве-ва-ет та-

cresc. *f* *pp*

Сто-ит он так ши-ро-ко
И хо-чешь здесь не-воль-но

ше-лестит ли-ст-вой. Сто-ит он так ши-ро-ко и не бо-ит-ся бурь. Ве-го те-ни глу-
-ка-я ти-ши-на. И хо-чешь здесь не-воль-но мир-скую по-за-быть. От-ра-дой серд-це

cresc. *f* *pp*

Сто-ит он так ши-ро-ко
И хо-чешь здесь не-воль-но

глу-

f *dim.* *p*

не-бес ла-зурь.

бо-кой вид на не-бес ла-зурь. Ве-го те-ни глу-бо-кой вид на не-бес ла-зурь.
пол-но, го-то-во все лю-бить. От-ра-дой серд-це пол-но, го-то-во все лю-бить.

f *dim.* *p*

бо-кой ве-го те-ни глу-бо-кой вид на не-бес ла-зурь.
пол-но, от-ра-дой серд-це пол-но, го-то-во все лю-бить.

Характер звуковедения – legato. Диригентський жест має відповідати особливостям художньо-образного строю твору. Слід звернути увагу на чіткий показ вступів і зняття звучання, виконання контрастної динаміки і виразного фразування.

СЕРЕНАДА

Слова А. Фета

Музыка С. Танёва

Повільно

С. *p* *V* *V*

А. *p* *V* *V*

Т. *p* *V* *V*

Б. *p* *V* *V*

Ти-хо ве-чер до-го-ра-ет, го-ры зо-ло-тя, знойный

V *V* *V* *V*

воз-дух хо-ло-да-ет... Спи, мое ди-тя. Со-ло-вьи дав-но за-пе-ли,

V *V* *V* *V*

сум-рак воз-ве-стя. Стру-ны роб-ко за-зве-не-ли. Спи, мо-е ди-

...тя. Смот - рят звез - ды, слов_но о - чи, тре - пет_но све -

...тя, так лег - ко ды_ха_нье но - чи. Спи, мо_е ди -

...тя. Спи, мо_е ди - тя. Спи, мо_е ди - тя.

Характер звуковедення – legato. Основні завдання диригента: розкриття художньо-образного змісту твору, чіткий показ вступів і зняття звучання, виконання фермат, цезур, виразного фразування, тонкого нюансування.

УТЁС

Слова М. Лермонтова

Музыка В.
Шебаліна

Помірно, наспівно

С. на гру-ди у -

А. *p* Но - че - ва - ла туч-ка зо-ло-та - я *mf*

Т.

Б.

те - са ве - ли - ка - на, ут - ром в путь о - на ум - ча - лась ра - но,

по ла - зу - ри ве - се - ло иг - ра - я.

влаж - ный

Но ос - тал - ся

mf в мор-щи - не ста - ро - го у - тє - са.
mf след в мор-щи - не ста - ро - го у - тє - са.
mf о - ди - но - ко

p и ти - хонь - ко пла - чет
p за - ду - мал - ся глу - бо - ко, мм... мм...
 он сто - ит,

p и ти - хонь - ко пла - чет он в пу - сты - не, в пу - сты - не.
pp он в пу - сты - не, мм... мм... в пу - сты - не.
pp мм... мм... в пу - сты - не.

Ліричний характер твору передбачає застосування м'якого legato. Слід звернути увагу на чіткий показ вступів, проведення мелодії в різних голосах, виконання цезур, акцентів, виразного фразування і динаміки.

ПЕСНЯ О КРИНИЦАХ

Слова В. Карпенка

Музыка А. Ешпая

Andante

p

C.

A.

Сопрано соло

p

C.

A.

С. соло

Музыкальный фрагмент для сопрано-сола. Три системы нот (сопрано, альт, тенор/бас). Лексика: ве _ че _ ром, позд _ ним, ни _ цах, пла _ мя за _ ри, свет за _ ри;

Музыкальный фрагмент для сопрано-сола. Три системы нот (сопрано, альт, тенор/бас). Лексика: ночь _ ю гу _ стой, мож _ но в них, звез _ ды, тро _ нуть ру _ кой, мож _ но звез _ ды, взять ру _ кой.

Музыкальный фрагмент для хора. Четыре системы нот (С., А., Т., Б.). Динамика *p*. Лексика: Чер _ ны _ е, ту _ чи, тень _ ю прой _ дут —, как на _ ле _ те _ ли,

так и уй _ дут Льют _ ся кри _ ни _ цы, и ни _ ког _ да

так и уй _ дут Льют _ ся кри _ ни _ цы, и ни _ ког _ да

не за _ му _ тит _ ся чу _ до во _ да Льют _ ся кри _ ни _ цы,

не за _ му _ тит _ ся чу _ до во _ да

и ни _ ког _ да не за _ му _ тит _ ся чу _ до во _ да

не за _ му _ тит _ ся чу _ до во _ да

Диригентський жест – legato. Слід звернути увагу на чіткий показ вступів партій і соліста, виконання виразного фразування, кульмінації твору в останньому куплеті, розвиток динамічного плану.

А ВЖЕ ВЕСНА

Українська народна пісня

Обробка М. Лисенка

Andante giocoso

f *poco p legg* *cresc.*

А вже вес_на, а вже крас_на, із стріх во_да кап_ле, із стріх во_да кап_ле,

f *p* *legg* *cresc.*

із стріх во_да кап_ле. Мо_ло_до_му

ко_за_чень_ку ман_дрі_воч_ка пах_не, ман_дрі_воч_ка пах_не,

ман_дрі_воч_ка пах_не. Як по_і_хав

ко_ за_ чень_ ко у чи_ сте_ є по_ ле, у чи_ сте_ є по_ ле,

у чи_ сте_ є по_ ле, за ним, за ним дів_ чи_ но́нь_ ка:

«Вер_ ни_ ся, со_ ко_ ле! Вер_ ни_ ся, со_ ко_ ле!

Вер_ ни_ ся, со_

_ ко_ ле! Вер_ ни_ ся, со_ ко_ ле! Вер_ ни_ ся, со_ ко_ ле! Вер_ ни_ ся, со_

legg.
гор- ду- еш ти мно- ю,
p
- ко- ле!» «Не вер- ну- ся, за- ба- рю- ся:

p legg.

cresc.
гор- ду- еш ти мно- ю,
f
гор- ду- еш ти мно- ю. А вже ж бу- де

cresc.

те гор- ду- ван- ня все пе- ред то- бо- ю, все пе- ред то- бо- ю,

все пе- ред то- бо- ю, все пе- ред то- бо- ю,
росо p e animato

dim. e animato
p

все пе- ред то- бо- ю, все пе- ред, все пе- ред то- бо- ю,
все пе- ред, все пе- ред то- бо- ю, все пе- ред,

cresc. poco a poco

все пе- ред, все пе- ред то- бо- ю, пе- ред то-

più cresc.

- бо- ю, то- бо- ю,

f ff

А вже весна, а вже красна,
Із стріх вода капле. (тричі)

Молодому козаченьку
Мандрівочка пахне. (тричі)

Як поїхав козаченько
У чисте поле. (тричі)

За ним, за ним дівчинонька:
«Вернися, соколе!» (тричі)

«Не вернуса, забарюся:
Гордуєш ти мною.» (тричі)

А вже ж буде те гордування
Все перед тобою.» (тричі)

Диригентський жест – комбінування legato і non legato. Слід звернути увагу на чіткий показ вступів і зняття звучання, виконання акцентів, логічних наголосів, кульмінацій, контрастних нюансів, розкриття характеру твору.

РАССВЕТ

Слова И. Сурикова

**Музыка П.
Чайковского**

Allegro moderato

p dolce

p За- ня- ла- ся за-

m.d. *p*

- ря; ско- ро сол-н-це взой-дет.

grazioso *m.d.* *m.d.*

p *piú f* Слы-шишь, чу! со- ло-вей гром-ко пе-сни по-ет.

m.d. *piú f* *m.d.*

The musical score is written for piano and voice. It begins with a tempo marking 'Allegro moderato'. The piano part starts with a 'p dolce' dynamic. The vocal part enters with the lyrics 'За- ня- ла- ся за-'. The piano accompaniment continues with a 'p' dynamic. The vocal part then sings '- ря; ско- ро сол-н-це взой-дет.' The piano part is marked 'grazioso' and 'm.d.'. The vocal part continues with 'Слы-шишь, чу! со- ло-вей' and 'гром-ко пе-сни по-ет.' The piano part is marked 'm.d.' and 'piú f'.

p *cresc.*

Всё яр-чей и яр-чей пе-ре-ли-вы за-ри, словно пар над ре-кой

pp *f*

mf *sempre cresc.*

под-нял-ся, посмотри. От цве-тов на по-лях льет-ся за-пах кру-гом, и си-

più f *cresc. poco a poco*

dim. *p* *pp*

-нет ро-са на тра-ве се-реб-ром.

sf *mf* *p*

p

За-ня-ла-ся за-ря, ско-ро солн-це взои-

grazioso *m.d.*

- дет. *p* Слы-шишь, чу! со- по- вей

p m.d.

più f гром-ко пес-ни по-ет, *p* Всё яр-чей и яр-чей пе-ре-

più f m.d. *p* *pp*

cresc. *sempre cresc. poco a poco*

- ли-вы зари, словно парнадрей под-нял-ся, посмотри. И к во-де на-кло-нясь, что-то

più f *più f* *cresc. poco a poco*

dim. *p dim.*

шеп-чет ка-мышца кру-гом на по-лях не-про-буд-на-я тишь... Ах!

sf *mf*

pp *p marcato*

Как от- рад-но, лег- ко,

ши- ро- ко ды- шит грудь! Ну, про- снись же ско-

p *tr*

Ну, прос- нись пос- ко- рей, да и
-рей! Ну, прос- нись! Ну, прос- нись пос- ко- рей,

mf *mf cresc.*

в путь! *ff*

Ну, прос- нись же ско- рей, ну, про- снись, да и в путь. То- ро- пись по-ско- рей! По-ско-

f

- рей, да и в путь! Над ре_ кой на_кло_ нясь, что-то шеп_чет ка -

p *fp* *p*

_мыш... А кру_гом на по_лях не_про_буд_на_я

p *pp*

тишь, не_про_буд_на_я тишь...

p *pp* *mf* *p*

p

dim. *pp*

Характер звуковедення – legato. Основні завдання: чіткий показ вступів, виконання акцентів, логічних наголосів, виразного фразування, рухомих нюансів.

ЛЕБЕДЬ

Слова Є. Юр'єва

Музика К. Сен-Санса

Повільно

pp legato

p Сопрано
Альт

О_ зе_ ро_ світ_ ле_ по_
Свет_ ло_ е о_ зе_ ро

- ви_ те_ сном,
- ти_ хо_ спит,

тра_ ви не шеп_ чуть ві_
спит в о_ ча_ ро_ ван_ ном

сні...
сне...

Ле _ бідь під мі _ ся _ цем
Блес _ ком лу _ ны го _ лу _

б'є
_ бой кри _ лом
за _ лит,

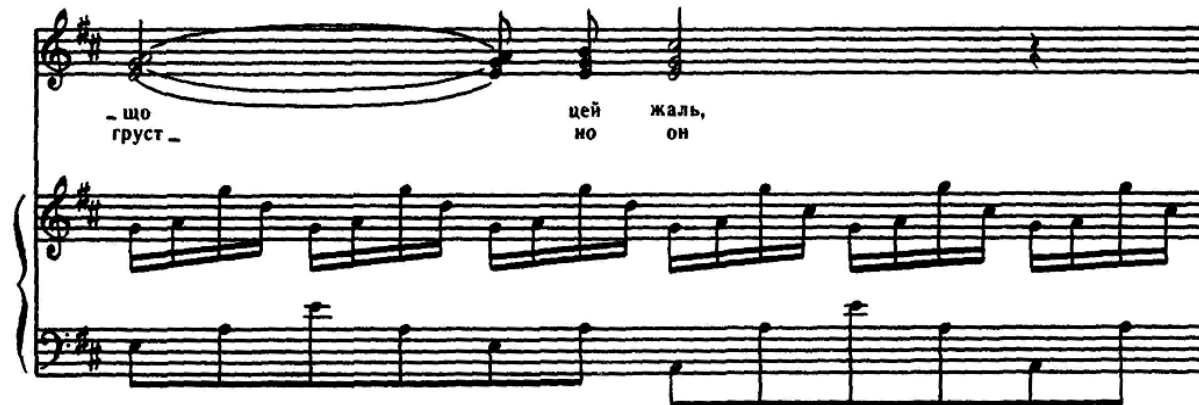
у
ле _ го _ лу _ бій ти _ ши _
бедь олы _ вет в ти _ ши _

First system of the musical score. The vocal line (treble clef) has a long note with a slur over it, with the lyrics "ні." and "не." below it. The piano accompaniment (grand staff) features a continuous eighth-note melody in the right hand and a bass line in the left hand.

Second system of the musical score. The vocal line has the lyrics "чо_ му він стог_ не, на_ / что ж так не_ чаль_ но и". The piano accompaniment continues with the same eighth-note melody and bass line.

Third system of the musical score. The vocal line has a long note with a slur over it, with the lyrics "що_ груст_ / що груст_". The piano accompaniment continues with the same eighth-note melody and bass line.

Fourth system of the musical score. The vocal line has the lyrics "чо_ му цей сму_ ток і / шлет к не_ бе_ сам без_ у_". The piano accompaniment continues with the same eighth-note melody and bass line.

ця _ те ш _

пе _ чаль? ный стон?

Лю _ бо _ ї по _ руч не _

Нег с ним по дру ги ро _

_ ма _ є _

_ ди _ мой,

він ї ї ніж но ко _

серд _ цем так неж _ но лю _

First system of the musical score. It features a vocal line and a piano accompaniment. The key signature has one sharp (F#) and the time signature is 12/8. The vocal line begins with a whole note chord, followed by a half note, and then a whole note. The piano accompaniment consists of a continuous eighth-note pattern in the right hand and a simpler eighth-note pattern in the left hand.

Lyrics: - ха - є.
- би - мой!

Second system of the musical score. The vocal line starts with a half note, followed by a quarter note, and then a half note. The piano accompaniment continues with the same eighth-note patterns. Dynamics markings 'p' and 'pp' are present.

Lyrics: Под ру га спить не про
Сном не про ным под

Third system of the musical score. The vocal line has a half note, a quarter note, and a half note. The piano accompaniment remains consistent. A slur is placed over the first two notes of the vocal line.

Lyrics: - буд - ним сном,
- ру - га спит,

Fourth system of the musical score. The vocal line features a half note, a quarter note, and a half note. The piano accompaniment continues with the same eighth-note patterns. Slurs are placed over the last two notes of the vocal line.

Lyrics: піс ня про не ї сум
пес ню по ет ей вол

cresc.

— на.
— на.

cresc.

Ле_ бідь три_ во_ жить_ ся,
Ле_ бєдь пре_ крас_ ный в сле_

б'є кри_ лом, жде_ мо_ же,
_ зах гус_ тит, ждет_ не про_

rit. *a tempo*

вста_ не во_ на. 8-
_ снет_ ся ль о_ на.

pp rit. *a tempo*

8-

Озеро світле повите сном,
Трави не шепчуть вві сні...
Лебідь під місяцем б'є крилом
У голубій тишині.

Чому він стогне, нащо цей жаль,
Чому цей смуток і ця печаль?
Любої поруч немає —
Він її ніжно кохає.

Подруга спить непробудним сном,
Пісня про неї сумна.
Лебідь тривожиться, б'є крилом,
Жде — може, встане вона.

Светлое озеро тихо спит,
Спит в очарованном сне...
Блеском луны голубой залит,
Лебедь плывёт в тишине.

Что ж так печально и грустно он
Шлёт к небесам безутешный стон?
Нет с ним подруги родимой,
Сердцем так нежно любимой!

Сном непробудным подруга спит,
Песню поёт ей волна.
Лебедь прекрасный в слезах грустит,
Ждёт — не проснётся ль она.

Лірико-романтичний, наспівний характер твору зумовлює необхідність застосування м'якого *legato*. Твір корисний для відпрацювання шестидольної схеми, роботи над виразним фразуванням, тонким нюансуванням, темповими відхиленнями.

УЛЭТАЙ НА КРЫЛЬЯХ ВЕТРА

Хор з опери «Князь Игорь»

Музыка О. Бородіна

Andante $\text{♩} = 84$

p

C. [mp] sempre legato e dolce

У - ле - тай на крыль - ях вет - ра ты в край род - ной, род - на - я пе - сня

p con espressione e dolce

на - ша, ту - да, где мы те - бя сво - бод - но пе - ли, где бы - ло

C.
A.
так при-воль- но нам с то- бо- ю. *[mp]*
Там, под зной- ным

A.
не - бом, не- гой воз - дух по - лон,

там под го - вор мо - ря дрем-лют го - ры в об-ла-

C.
A.
ma dolce
mf Там так яр- ко солн-це све-тит, род - ны - е
mf - ках; там так яр- ко

го - ры све - том за - ли - ва - я, в до - ли - нах пыш - но ро - зы рас - цве -

соли - це, там ро -

та - ют, и со - ло - выи по - ют в ле - сах зе - ле - ных,

за цве - тет и слад - кий

tr по - ют в ле - сах. *dim* Там те - бе при - воль - ней,

ви - но - град ра - стет.

пе - сня, *p* ты ту - да и у - ле - тай! *dim.*

Ліричний, наспівний характер твору зумовлює необхідність застосування легкого legato. Основні диригентські завдання: чіткий показ вступів і зняття звучання, виконання синкоп, логічних наголосів, витримування педальних звуків, розкриття художньо-образної сфери твору.

QUANDO CORPUS MORIETUR

Фрагмент із «Stabat mater»

Музика Дж. Перголезі

Широко

The musical score is written for piano and voice. The piano part consists of two staves (treble and bass clef) with a key signature of three flats (B-flat, E-flat, A-flat) and a 4/4 time signature. The tempo/mood is marked 'Широко' (Broadly). The piano part begins with a *pp* (pianissimo) dynamic and the instruction *dolce sempre* (sweetly always). The piano accompaniment features a steady eighth-note pattern in the right hand and a more active bass line in the left hand. The vocal part is written on a single staff with a treble clef. It begins with a rest, followed by the lyrics 'Quan... do cor... pus' on a long note. The vocal part is marked with a *p* (piano) dynamic. The piano part continues with the same accompaniment pattern, and the vocal part continues with the lyrics 'Quan... do' on a long note, also marked with a *p* dynamic. The score is divided into measures by vertical bar lines.

pp dolce sempre

Quan... do cor... pus

Quan... do

p

mo _ ri _ e _ tur, fac ut
cor _ pus mo _ ri _ e _ tur,

The first system of the musical score. It consists of two vocal staves and a piano accompaniment. The vocal staves are in G major (one sharp) and 4/4 time. The piano accompaniment is in G major and 4/4 time, featuring a steady eighth-note bass line and a more active treble line with eighth and sixteenth notes. The lyrics are: 'mo _ ri _ e _ tur, fac ut' for the upper voice and 'cor _ pus mo _ ri _ e _ tur,' for the lower voice.

a _ ni _ mae do _ ne _ tur
fac ut

The second system of the musical score. It continues the vocal and piano parts. The lyrics are: 'a _ ni _ mae do _ ne _ tur' for the upper voice and 'fac ut' for the lower voice. The piano accompaniment maintains its rhythmic pattern.

pa _ ra _ di _
a _ ni _ mae do _ ne _ tur pa _ ra _
cresc.

The third system of the musical score. The lyrics are: 'pa _ ra _ di _' for the upper voice and 'a _ ni _ mae do _ ne _ tur pa _ ra _' for the lower voice. The piano accompaniment includes a 'cresc.' (crescendo) marking in the right hand. The system concludes with a final cadence.

First system of the musical score. It consists of two vocal staves (Soprano and Alto) and a piano accompaniment. The vocal parts have lyrics: "si glo ri a" for the Soprano and "si glo ri a," for the Alto. The piano accompaniment features a continuous eighth-note pattern in the right hand and a simpler eighth-note pattern in the left hand. A piano (*p*) dynamic marking is present in the right hand of the piano part.

Second system of the musical score. The vocal parts have lyrics: "Quan do cor pus mo" for the Soprano and "Quan do cor pus mo" for the Alto. The piano accompaniment continues with the same eighth-note patterns. The piano (*p*) dynamic marking is also present in the right hand of the piano part.

Third system of the musical score. The vocal parts have lyrics: "ri e tur, fac ut" for the Soprano and "ri e tur, fac ut" for the Alto. The piano accompaniment continues with the same eighth-note patterns. The piano (*p*) dynamic marking is also present in the right hand of the piano part.

First system of the musical score. It features a vocal line with two staves and a piano accompaniment with two staves. The vocal line has lyrics: "a - ni - mae do - ne - tur pa - ra -". The piano accompaniment consists of a treble and bass staff with eighth and sixteenth notes.

Second system of the musical score. The vocal line continues with lyrics: "- di - si glo - ri - a. pa - ra -". The piano accompaniment continues with similar rhythmic patterns. The vocal line has a long note on "a." and a phrase "pa - ra - di-" on the next line.

Third system of the musical score. The vocal line continues with lyrics: "- di - si glo - ri - a. pa - ra -". The piano accompaniment continues. The system includes the dynamic marking *p dolciss* (piano, very sweetly) in both the vocal and piano staves.

- di - si glo - ri - a
 pa - ra - di - si glo - ri - a
p dolciss
dim

Швидко

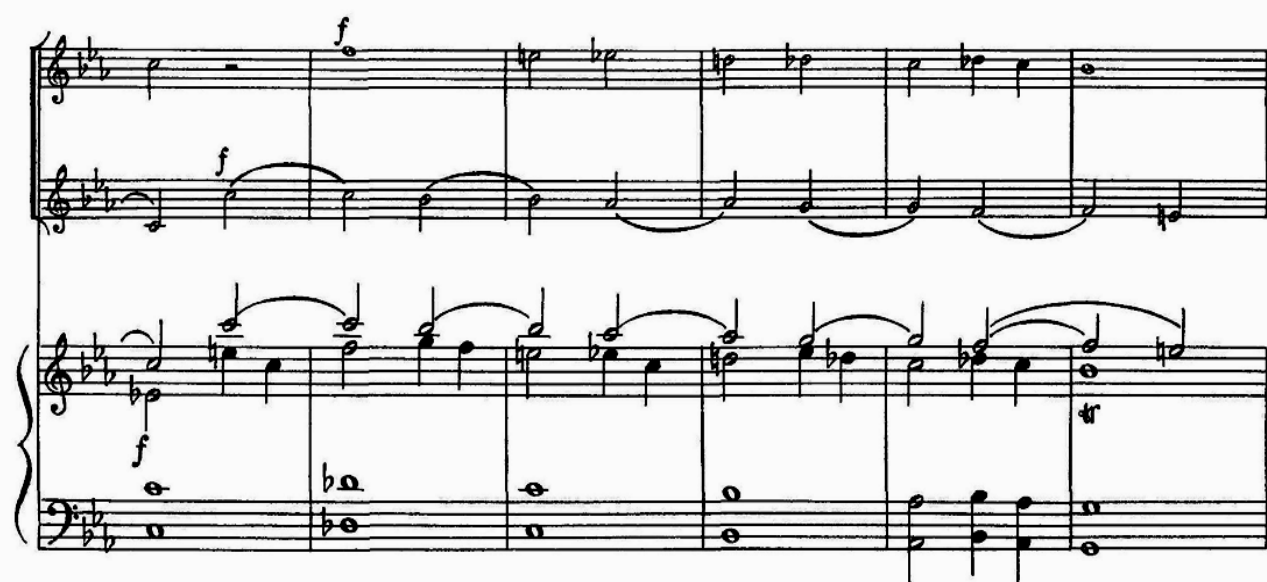
f

mf

tr

f

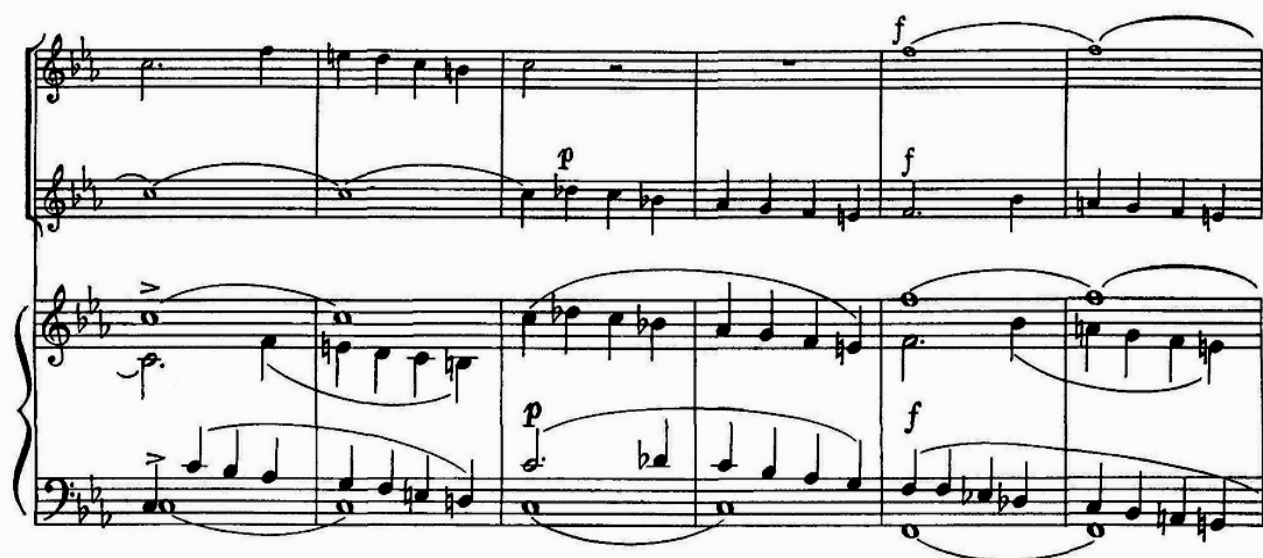
f

The first system of musical notation consists of four staves. The top two staves are for a vocal or melodic line, and the bottom two are for a piano accompaniment. The key signature has two flats (B-flat and E-flat), and the time signature is 4/4. The first staff begins with a rest, followed by a half note G4, and then a series of eighth and quarter notes. The second staff starts with a half note G4, followed by a half note A4, and then a series of eighth and quarter notes. The piano accompaniment in the third and fourth staves features a series of chords and moving lines, with a forte (f) dynamic marking at the beginning.

The second system of musical notation consists of four staves. The top two staves continue the melodic line, and the bottom two continue the piano accompaniment. The key signature remains two flats, and the time signature is 4/4. The piano accompaniment in the third and fourth staves features a series of chords and moving lines, with a forte (f) dynamic marking at the beginning.

The third system of musical notation consists of four staves. The top two staves continue the melodic line, and the bottom two continue the piano accompaniment. The key signature remains two flats, and the time signature is 4/4. The piano accompaniment in the third and fourth staves features a series of chords and moving lines, with a forte (f) dynamic marking at the beginning.

The first system of musical notation consists of three staves. The top staff is a single melodic line in treble clef, featuring a key signature of two flats (B-flat and E-flat) and a 4/4 time signature. It begins with a half note G4, followed by a half note F#4, and then a series of eighth notes: E4, D4, C4, B3, A3, G3, F3, E3. Dynamic markings include *p* (piano) above the first measure and *f* (forte) above the fifth measure. The middle staff is a single melodic line in treble clef, starting with a half note G4, followed by a half note F#4, and then a series of eighth notes: E4, D4, C4, B3, A3, G3, F3, E3. Dynamic markings include *f* (forte) above the fifth measure. The bottom staff is a piano accompaniment in bass clef, starting with a half note G3, followed by a half note F#3, and then a series of eighth notes: E3, D3, C3, B2, A2, G2, F2, E2. Dynamic markings include *p* (piano) above the first measure and *f* (forte) above the fifth measure.

The second system of musical notation consists of three staves. The top staff is a single melodic line in treble clef, featuring a key signature of two flats (B-flat and E-flat) and a 4/4 time signature. It begins with a half note G4, followed by a half note F#4, and then a series of eighth notes: E4, D4, C4, B3, A3, G3, F3, E3. Dynamic markings include *p* (piano) above the first measure and *f* (forte) above the fifth measure. The middle staff is a single melodic line in treble clef, starting with a half note G4, followed by a half note F#4, and then a series of eighth notes: E4, D4, C4, B3, A3, G3, F3, E3. Dynamic markings include *f* (forte) above the fifth measure. The bottom staff is a piano accompaniment in bass clef, starting with a half note G3, followed by a half note F#3, and then a series of eighth notes: E3, D3, C3, B2, A2, G2, F2, E2. Dynamic markings include *p* (piano) above the first measure and *f* (forte) above the fifth measure.

The third system of musical notation consists of three staves. The top staff is a single melodic line in treble clef, featuring a key signature of two flats (B-flat and E-flat) and a 4/4 time signature. It begins with a half note G4, followed by a half note F#4, and then a series of eighth notes: E4, D4, C4, B3, A3, G3, F3, E3. Dynamic markings include *p* (piano) above the first measure and *p* (piano) above the fifth measure. The middle staff is a single melodic line in treble clef, starting with a half note G4, followed by a half note F#4, and then a series of eighth notes: E4, D4, C4, B3, A3, G3, F3, E3. Dynamic markings include *p* (piano) above the fifth measure. The bottom staff is a piano accompaniment in bass clef, starting with a half note G3, followed by a half note F#3, and then a series of eighth notes: E3, D3, C3, B2, A2, G2, F2, E2. Dynamic markings include *p* (piano) above the first measure and *p* (piano) above the fifth measure.

The musical score is written for piano and voice. It is in B-flat major (two flats) and 4/4 time. The score is divided into three systems. The first system shows a piano introduction with a forte (*f*) dynamic and a *marcato* marking. The second system continues the piano accompaniment. The third system introduces a vocal line with lyrics "A - men." and a decrescendo (*men.*) marking. The piano part features various articulations like staccato and accents.

Диригентський жест – legato. Слід звернути увагу на чіткий показ вступів і зняття звучання, змін темпу і розміру, витримування педальних звуків, виконання синкоп, акцентів, фермат, контрастної динаміки, виразного фразування.

STABAT MATER DOLOROSA

Фрагмент із «Stabat mater»

Музика Дж. Перголезі

Широко, наспівно

The musical score is written for piano and voice. It consists of four systems of staves.

System 1: The piano part begins with a wide interval and a melodic line. The dynamic marking is *p dolce*. The vocal part enters with a wide interval and a melodic line.

System 2: The piano part continues with a melodic line. The vocal part continues with a melodic line.

System 3: The piano part continues with a melodic line. The vocal part continues with a melodic line. The dynamic marking is *p*. The tempo marking is *più piano*.

System 4: The piano part continues with a melodic line. The vocal part continues with a melodic line. The dynamic marking is *p*. The tempo marking is *sempre*. The vocal part has a long note with a fermata, marked *Sta_* and *bat*.

_ bat ma _ ter do _ lo _ ro _
 ma _ ter do _ lo _ ro _

tr. _ sa jux _ ta cru _ cem
 _ sa

p

20 la _ cri _ mo _ sa,
 jux _ ta cru _ cem la _ cri _ mo _ sa,

20

dolce
dum pen_ de_ bat fi_ li_ us, dum pen_

dolce
dum pen_ de_ bat fi_ li_ us, dum

dolce

_ de_ bat fi_ li_ us

pen_ de_ bat fi_ li_ us

f

p Sta_ bat ma_ ter do_

p Sta_ bat ma_ ter

p

30

First system of the musical score. It consists of two vocal staves and a piano accompaniment. The vocal staves are in G major (one sharp) and 4/4 time. The lyrics are:
_ lo _ ro _ sa jux _ ta
do _ lo _ ro _ sa jux _ ta cru _ cem
The piano accompaniment features a steady eighth-note bass line in the left hand and chords in the right hand.

Second system of the musical score. It continues the vocal and piano parts. The lyrics are:
cru _ cem la _ cri _ mo _
jux _ ta cru _ cem la _ cri _ mo _
The piano accompaniment continues with the same rhythmic pattern, using block chords in the right hand.

Third system of the musical score. It continues the vocal and piano parts. The lyrics are:
_ sa, dum pen _ de _ bat, dum pen _ de _ bat
_ sa, dum pen _ de _ bat, dum pen _ de _ bat
The piano accompaniment continues with the same rhythmic pattern, using block chords in the right hand.

40

fi_ li_ us, *p* do_ lo_ ro_ sa,

40

fi_ li_ us,

sotto voce

dum pen_ de_ bat

sotto voce

la_ cri_ mo_ sa, dum pen_ de_ bat

sotto voce

fi_ li_ us.

fi_ li_ us.

p

Диригентський жест – legato. Слід звернути увагу на чіткий показ вступів (у тому числі, дроблених), зняття звучання, витримування педальних звуків, виконання форшлагів, тріолей, виразного фразування.

AVE MARIA

Музыка Й.С. Баха – Ш. Гуно

Помірно

mp

The piano introduction is in 4/4 time, featuring a flowing melody in the right hand and a supporting bass line in the left hand. The melody consists of eighth and sixteenth notes, often beamed together, creating a continuous, graceful line.

Сопрано

p

Альт

p

sempre legato

pp

This system shows the vocal staves for Soprano and Alto, both with rests, and the piano accompaniment. The piano part continues with the same flowing melody, marked *sempre legato* and *pp* (pianissimo).

- ve

Ma - ri -

a,

This system shows the vocal staves with the lyrics "- ve", "Ma - ri -", and "a,". The piano accompaniment continues with the same flowing melody.

gra_ ti_ a ple_ na Do_ mi_ nus

The first system of the musical score consists of three staves. The top staff is a vocal line in G major, with lyrics 'gra_ ti_ a ple_ na Do_ mi_ nus' written below it. The middle staff is a vocal line in G major, with lyrics 'te_ cum be_ ne_ dic_ ta' written below it. The bottom staff is a piano accompaniment in G major, featuring a continuous eighth-note pattern in the right hand and a similar pattern in the left hand.

te_ cum be_ ne_ dic_ ta

The second system of the musical score consists of three staves. The top staff is a vocal line in G major, with lyrics 'te_ cum be_ ne_ dic_ ta' written below it. The middle staff is a vocal line in G major, with lyrics 'tu in mu_ li_' written below it. The bottom staff is a piano accompaniment in G major, featuring a continuous eighth-note pattern in the right hand and a similar pattern in the left hand.

tu in mu_ li_

The third system of the musical score consists of three staves. The top staff is a vocal line in G major, with lyrics 'tu in mu_ li_' written below it. The middle staff is a vocal line in G major, with lyrics 'tu in mu_ li_' written below it. The bottom staff is a piano accompaniment in G major, featuring a continuous eighth-note pattern in the right hand and a similar pattern in the left hand. The word 'cresc.' is written above the piano accompaniment in the second measure.

First system of a musical score, measures 1 and 2. The system consists of three staves: a vocal line (treble clef), a piano line (treble clef), and a piano line (bass clef). The vocal line has lyrics: *- e _ ri _ bus et be _ ne _*. The piano line has dynamics: *dim.* and *cresc.*.

Second system of a musical score, measures 3 and 4. The system consists of three staves: a vocal line (treble clef), a piano line (treble clef), and a piano line (bass clef). The vocal line has lyrics: *- dic _ tus fruc _ tus ven _ tris*. The piano line has dynamics: *dim.*.

Third system of a musical score, measures 5 and 6. The system consists of three staves: a vocal line (treble clef), a piano line (treble clef), and a piano line (bass clef). The vocal line has lyrics: *tu _ i Je _ sus,*. The piano line has dynamics: *dim.*.

San_ cta Ma_ ri_ a,

The first system of the musical score, measures 1-4. It features a vocal line with lyrics "San_ cta Ma_ ri_ a," and a piano accompaniment. The piano part consists of a steady eighth-note pattern in the right hand and a more complex, moving line in the left hand. The key signature has one flat (B-flat).

cresc molto
San_ cta Ma_ ri_ a, Ma_

cresc molto

cresc molto

The second system of the musical score, measures 5-8. The vocal line continues with lyrics "San_ cta Ma_ ri_ a, Ma_". The piano accompaniment continues with the same eighth-note pattern. The dynamic marking *cresc molto* (crescendo molto) is present above the vocal line and below the piano part. The key signature remains one flat.

_ ri_ a! O_ ra pro no_ bis,

p

p

mf *pp*

The third system of the musical score, measures 9-12. The vocal line continues with lyrics "_ ri_ a! O_ ra pro no_ bis,". The piano accompaniment continues with the same eighth-note pattern. The dynamic marking *p* (piano) is present above the vocal line and below the piano part. The key signature remains one flat.

cresc. *f*
no_ bis pec_ ca_ to_ ri_ bus nunc et in

cresc. *f*

cresc. *mf*

This system contains the first three measures of the piece. The vocal parts (Soprano and Alto) begin with a *cresc.* marking and a *f* dynamic. The piano accompaniment also starts with a *cresc.* marking and a *mf* dynamic. The lyrics are "no_ bis pec_ ca_ to_ ri_ bus nunc et in".

ff ho_ ra, in ho_ ra,

ff

f

This system contains measures 4 through 6. The vocal parts continue with a *ff* dynamic. The piano accompaniment is marked *f*. The lyrics are "ho_ ra, in ho_ ra,".

mor_ tis nos_ trae. A_ men,

p *p*

p

This system contains measures 7 through 9. The vocal parts conclude with a *p* dynamic. The piano accompaniment also concludes with a *p* dynamic. The lyrics are "mor_ tis nos_ trae. A_ men,".

pp

A. men.

pp

pp

Світлий, піднесений характер твору передбачає застосування легкого legato. Основні диригентські завдання: виконання виразного фразування, контрастної динаміки, чіткий показ вступів, витримування педальних звуків.

тор-жест-вен-но и - дет?

тор-же-ствен-но и - дет? Ог.

Ог-нем гор-ят е-го гла-за, кто он?

нем гор-ят е-го гла-за, не зна-ем мы, кто он.

pp *ff*

ppp Не зна-ем мы, кто он. При-ди, че-ло-ук.

pp Не зна-ем мы, кто он.

pp *dolcissimo*

ра - сим мы, спле - тем из

при - ди, че - ло ук - ра - сим мы,

pp

лаз - ров ве - нок те - бе и пе - сню сла - вы

из лазр ве - нок те - бе

мы спо - ем, свя - щен - ный гимн люб.

и пе - сню сла - вы мы спо - ем, свя -

pp

АМНЕРИС *con espansione*

(Мой ми - лый! При - ди, мо - е бла -

ppp grazioso

..ви, свя - щен - ный гимн люб - ви.

ppp

..щен - ный гимн люб - ви.

dolciss. *pp*

..жен - ство, при - ди, мо - я лю - бовь, мне серд - це ус - по - кой!)

Вра -

Враги, где Ва-ши пол-чи-ща?
- ги, где Ва-ши пол-чи-ща? Где сла-ва преж-них

Где сла-ва преж-них дней? Ге-рой вой-ска не-смет-ны-е

раз-ве-ял, раз-ве-ял, слов-но дым.
- ве-ял, слов-но дым, раз-ве-ял, слов-но дым.

раз-ве-ял, слов-но дым.

Музыкальный фрагмент, состоящий из шести систем. Каждая система включает вокальную партию (сoprano и alto) и фортепианное сопровождение (treble и bass). Стиль — романс или лирическая песня. Темп/настроение: *dolceissimo*.

Вокальные партии:

- Система 1: Геро - я ждет бес - смерть - е,
- Система 2: Геро - я ждет бес -
- Система 3: и сла - ва, и по - чет, и сла - ва, и по -
- Система 4: - смерть - е. Геро - я ждет лю -
- Система 5: - чет. и, вер - но - сти на - гра - да,
- Система 6: - бошь, и, вер - но - сти на -

Фортепианное сопровождение:

- Система 1: Аккорды, поддерживающие вокал.
- Система 2: Аккорды, поддерживающие вокал.
- Система 3: Аккорды, поддерживающие вокал.
- Система 4: Аккорды, поддерживающие вокал.
- Система 5: Аккорды, поддерживающие вокал.
- Система 6: Аккорды, поддерживающие вокал.

АМНЕРИС
(Мой ми-)

лю - бовь ге - ро - я ждет, лю - бовь ге - ро - я ждет!

гра - да, лю - бовь ге - ро - я ждет!

pp *pp graziosa* *dolciss.* *pp*

льгй, при - ди и о - жи - ви любовь, ты лаской по - да - ри и грусть мою раз - вей!)

dim. *morendo*

Розкриття художньо-образної сфери твору передбачає застосування штрихів legato, non legato й staccato. Слід звернути увагу на чіткий показ вступів партій, виконання пунктирного ритму, акцентів, тріолей, виразного фразування, контрастної динаміки.

НЕСЖАТАЯ ПОЛОСА

Слова М. Некрасова

Музыка П. Чеснокова

Повільно, спокійно

Хор

с. Позд-ня-я о-сень. Гра-

а.

Фісгармонія

Ф-п.

чи у-ле-те-ли, лес об-на-жил-ся, по-ля о-пус-те-ли, толь-ко не

сжа-та по-лос-ка од-на... Груст-ну-ю ду-муна во-дит о-на.

Скоро, з сумним гомоном

Ка жет ся, шепчут ко ло сья дру г дру гу: „Скуч но на слу шать о .

сен. ню ю вью гу, скуч но скло нять ся до са мой зем ли, туч ны е зер на ку

па я в пы ли! Нас, что ни ночь, ра зо ря ют ста ни цы вся кой про лет ной про.

p — жор-ливой пти-цы, за-яц нас топчет, и *f* бу-ря нас бьет... Где же наш па-харь? Че-

The first system of the musical score consists of three staves. The top staff is the vocal line, written in a single treble clef with a key signature of one flat (B-flat). It contains the lyrics: "жор-ливой пти-цы, за-яц нас топчет, и бу-ря нас бьет... Где же наш па-харь? Че-". The middle staff is a single bass line, likely for a cello or double bass, with a key signature of one flat. The bottom staff is the piano accompaniment, consisting of a grand staff (treble and bass clefs) with a key signature of one flat. The piano part features a rhythmic pattern of eighth and sixteenth notes in the right hand and a more melodic line in the left hand. Dynamic markings include *p* (piano) and *f* (forte).

- го е-ще ждет? *p* И-ли мы ху-же дру-гих у-ро-ди-лись? *mf* И-ли недружно цве-

The second system of the musical score continues the vocal and piano parts. The vocal line (top staff) has the lyrics: "- го е-ще ждет? И-ли мы ху-же дру-гих у-ро-ди-лись? И-ли недружно цве-". The piano accompaniment (bottom staff) continues with a similar rhythmic and melodic structure. Dynamic markings include *p* (piano) and *mf* (mezzo-forte).

f - ли, ко-ло-си-лись? Нет! Мы не ху-же дру-гих, и дав-но в нас на-ли-лось и со-

The third system of the musical score concludes the vocal and piano parts. The vocal line (top staff) has the lyrics: "- ли, ко-ло-си-лись? Нет! Мы не ху-же дру-гих, и дав-но в нас на-ли-лось и со-". The piano accompaniment (bottom staff) continues with a similar rhythmic and melodic structure. Dynamic markings include *f* (forte) and *mf* (mezzo-forte).

зре - ло зер - но. Недлято го же па - хал он и се - ял, что бы на ве - тер о -

p *mf*

сенний развееял, недлято го же па хал он и се - ял?..“

p *pp*

Повільно. Початковий темп

Ва - ше - му па - ха - рю мо - чень - ки нет. Знал, для че - го и па -

p *mf*

хал он, и се-ял, да не по си-лам ра-бо-ту за-те-ял.

Трохи швидше

Пло-хо бед-ня-ге, не ест и не пьет, червь е-му

Повільно. Початковий темп

серд-це боль-но-е со-сет, ру-ки, что вы-ве-ли

бо-роз-ды э-ти, вы-сох-ли вщеп-ку, по-вис-ли, как пле-ти,

mf

о - чи по - туск - ли и го - лос про - пал, что за - у - ныв - ну - ю

уповільнюючи

песнь на пе - вал.
Фисгармония

ff

pp

Ва - ше - му па - ха - рю мо - чень - ки нет.

pp *p*

p

Багатство художньо-образної сфери твору зумовлює застосування різноманітного за характером диригентського жесту. Слід звернути увагу на часту зміну розмірів, темпів, штрихів, динаміки, виконання фермат, логічних наголосів і кульмінацій.

ЛИСТЬЯ

Слова Ф. Тютчева

Музыка П. Чеснокова
Перекладення І. Лиценко

Не швидко
Буркотливо

С. А. *pp* Закр. ротом

Пусть со-сны и е - ли всю зи - му тор - чат, в сне - га и ме -

Т. Б. *pp* Закр. ротом

Ф - п. *л.р.* *pp*

- те - ли за - ку - тав - шись, спят. Их то - щая зе - лень, как

иг - лы е - жа, - хоть ввек не жел - те - ет, но ввек не све - жа.

pp Закр. ротом

Пусть со-сны и е - ли всю зи-мур-чат, в сне - га и ме -

pp Закр. ротом

pp Закр. ротом

л.р.

ppp

- те - ли за-ку-та-в-шись, спят, за-ку-та-в-шись,

За-ку-та-в-шись,

Жваво
Весело. Світло. Легко. Витончено

спят. Мы ж, лег-ко-е пле-мя, цве -

спят. Мы ж, лег-ко-е пле-мя, цве -

Жваво
Весело. Світло. Легко. Витончено

л.р.

- тем и бле-стим, и крат-ко-е вре-мя на су-чьях го-стим. Все
 - тем, цве-тем и бле-стим, и крат-ко-е вре-мя го-стим, на су-чьях го-стим. Все

- тем и бле-стим, на су-чьях го-стим. Все

The first system of the musical score consists of three staves. The top staff is a vocal line with lyrics in Russian. The middle and bottom staves are for the piano accompaniment. The music is in a major key with a 4/4 time signature. The lyrics are: '- тем и бле-стим, и крат-ко-е вре-мя на су-чьях го-стим. Все' and '- тем, цве-тем и бле-стим, и крат-ко-е вре-мя го-стим, на су-чьях го-стим. Все'. The piano part features arpeggiated chords and a melodic line in the right hand.

крас-но-е ле-то мы бы-ли в кра-се, иг-ра-ли слу-ча-ми, ку-
 крас-но-е ле-то бы-ли в кра-се, иг-ра-ли, ку-
 крас-но-е ле-то иг-ра-ли, ку-

The second system continues the musical score with the same three-staff format. The lyrics are: 'крас-но-е ле-то мы бы-ли в кра-се, иг-ра-ли слу-ча-ми, ку-' and 'крас-но-е ле-то бы-ли в кра-се, иг-ра-ли, ку-'. The piano accompaniment includes trills and arpeggiated figures. The lyrics for the third line are 'крас-но-е ле-то иг-ра-ли, ку-'. The system ends with a double bar line.

- па-лись в ро-се. Мы, лег-ко-е пле-мя, цве-тем и бле-стим, и
 - па-лись, ку-па-лись в ро-се. Мы, лег-ко-е пле-мя, все мы бле-стим, и
 - па-лись... Мы, лег-ко-е пле-мя, и

The third system concludes the musical score. The lyrics are: '- па-лись в ро-се. Мы, лег-ко-е пле-мя, цве-тем и бле-стим, и' and '- па-лись, ку-па-лись в ро-се. Мы, лег-ко-е пле-мя, все мы бле-стим, и'. The piano accompaniment features trills and arpeggiated figures. The lyrics for the third line are '- па-лись... Мы, лег-ко-е пле-мя, и'. The system ends with a double bar line.

6

крат-ко-е вре-мя на сучь-ях го-стим,
крат-ко-е вре-мя, мы крат-ко-е вре-мя на сучь-ях го-стим.
крат-ко-е вре-мя на сучь-ях го-стим.

Повільніше

Сумно

Но птич-ки от-

Повільніше
Сумно

-пе-ли, цве-ты отцве-ли, лу-га побле-дне-ли, зе-
Но птич-ки от-пе-ли, цве-ты отцве-ли,

Тривожніше та трохи швидше

- фи - ры у - шли. Так что же нам да - ром ви -

у - шли, у - шли. Так что же, так что же нам да - ром ви -

у - шли. Так что же нам да - ром ви -

Тривожніше та трохи швидше

- сеть и жел-теть? Не луч-ше ль за ни - ми и

- сеть, ви - сеть и жел-теть? Не луч-ше ль, не луч-ше ль за ни - ми и

- сеть и жел-теть? Не луч-ше ль за ни - ми и

Тривожніше та трохи швидше

нам у - ле-теть? Не луч-ше ль за ни - ми и

нам, и нам у - ле-теть? Не луч-ше ль за ни - ми и

нам у - ле-теть? Не луч-ше ль за ни - ми и

Тривожніше та трохи швидше

нам у - ле - тетъ?

Швидко. Нестримно
з відчайдушним благанням

и нам у - ле - тетъ? О буй - ны - е вет - ры, ско -

нам у - ле - тетъ?

Швидко. Нестримно
з відчайдушним благанням

Фисгармония

Швидко. Нестримно
з відчайдушним благанням

- ре - е, ско - рей! Ско - рей нас со - рви - те с до -

Со - рви - те, у -

- куч - ных вет - вей. Со - рви - те, у -

- мчи - те, ле -

- мчи - те, у - мчи - те, мы ждать не хо - тим, ле -

л.р.

- ти - те, ле-ти - те!

- ти - те! Мы с ва-ми ле-тим! Ле-тим!

8

Мы с ва-ми ле-тим!

8

8

Експресивний характер твору сприяє розвитку емоційності студента. Певні труднощі зумовлюються наявністю в хоровій партитурі елементів поліфонії, дроблених вступів, численних змін штрихів, розмірів і темпів.

ГАГІЛКА

Українська народна пісня

Обробка С. Людкевича

Помірно

f *giocoso*

C. A...

A. *f* *giocoso* A...

пр. р. л. р. *f* пр. р. л. р. *sf*

Дуже швидко

p *v*

Ян - чи - ку, по - до - лян - чи -

p

Музыкальный фрагмент с вокальной и фортепианной партитурой. Вокальная партия имеет следующие ноты и лирические надписи: *ку, по - плить, по - плить по Ду - най - чи - ку.* Над нотами в начале фразы стоят три знака *v* (accrescendo).

Фортепианная партия первого системного фрагмента, состоящая из аккордов и арpeggiated фигур в правой и левой руках.

Музыкальный фрагмент с вокальной и фортепианной партитурой. Вокальная партия имеет следующие ноты и лирические надписи: *Роз - че - ши си*. Динамические пометки *p* и *cresc.* расположены над нотами.

Фортепианная партия второго системного фрагмента. Включает аккорды, арpeggiated фигуры и динамические пометки *sf* и *p cresc.*

ку - че - ри - ці та чор-нень-кі ті бро-ви - ці. Ян - чи - ку, по - до -

f *V*

-лян - чи - ку, по - плинть, по - плинть по Ду - най - чи -

dimin. *V* *dimin.* *V* *dimin.* *V*

f *dimin.*

First system of the musical score. It consists of two vocal staves at the top and a piano accompaniment at the bottom. The vocal staves begin with the syllable "- ку." and have a *p* (piano) dynamic marking. The piano accompaniment starts with a *p* dynamic and includes a crescendo hairpin. The system concludes with a *sf* (sforzando) dynamic marking on the right-hand piano staff.

Second system of the musical score. It features two vocal staves with lyrics in Ukrainian and a piano accompaniment. The lyrics are: "Ви - йди, ви - йди на ву - ли - цю, шу - кай со - бі по сест - ри - ці, Ви - йди, ви - йди на ву - ли - цю, шу - кай со - бі по сест -". The vocal staves have a *p* dynamic and a *cresc.* (crescendo) marking. The piano accompaniment also begins with a *p* dynamic and a *cresc.* marking.

Ян - чи - ку, бі - ло - дан - чи - ку, по - плинть, по -

- ри - ці. Ян - чи - ку, бі - ло - дан - чи - ку, по - плинть,

The first system consists of two vocal staves and a piano accompaniment. The vocal staves are in G major (one sharp) and 4/4 time. The piano accompaniment is in G major and 4/4 time. The lyrics are in Ukrainian. The first vocal staff has a forte (f) dynamic marking at the beginning. The piano accompaniment has a forte (f) dynamic marking at the beginning. The system ends with a repeat sign.

- плинть по Ду - най - чи - ку.

по - плинть по Ду - най - чи - ку.

The second system continues the musical score. It features two vocal staves and a piano accompaniment. The vocal staves are in G major and 4/4 time. The piano accompaniment is in G major and 4/4 time. The lyrics are in Ukrainian. The system ends with a repeat sign. The piano accompaniment has a piano (p) dynamic marking at the end.

p

Та возь-ми-ся по-під боч-ки, за-ве-ди но

sf *p*

f *v* *v*

Ян - чи - ку, по - до - лян - чи - ку, по -

f *v* *v*

сво - ї скоч-ки.

f

- плинй, ло - плинй по Ду - най - чи - ку.

Помірно

А...

А...

уповільнюючи

пр. р.

Помірно

л. р.

пр. р.

пр. р.

ред.

Для продовження Для закінчення

Кінець

Кінець

*

Спокійно і граціозно

p

Ой не хо - ди, ка-чу-ронь - ку, в го-ро-хо - вім

mp *p*

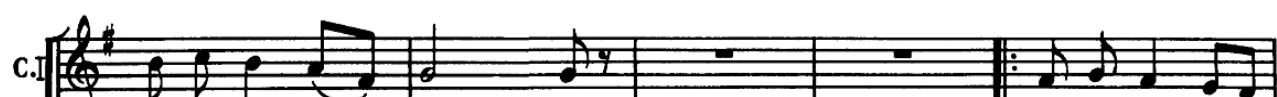
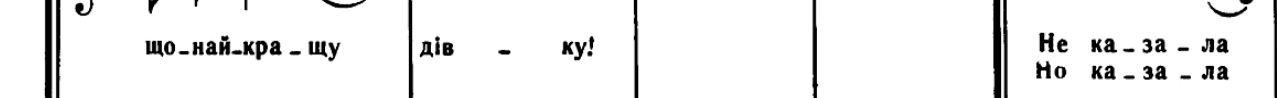

він - ку, в го-ро-хо - він він - ку,

The first system of the musical score consists of two staves. The top staff is a vocal line in G major, with a treble clef and a key signature of one sharp (F#). It contains four measures of music with lyrics: "він - ку, в го-ро-хо - він він - ку,". The bottom staff is a piano accompaniment in G major, with a grand staff (treble and bass clefs) and a key signature of one sharp. It contains four measures of music, primarily consisting of chords and single notes.

ви - би - рай си, ка - чу - ронь - ку, що - най - кра - шу дів - ку,

ви - би - рай си, ка - чу - ронь - ку,

The second system of the musical score also consists of two staves. The top staff is a vocal line in G major, with a treble clef and a key signature of one sharp. It contains four measures of music with lyrics: "ви - би - рай си, ка - чу - ронь - ку, що - най - кра - шу дів - ку,". The bottom staff is a piano accompaniment in G major, with a grand staff and a key signature of one sharp. It contains four measures of music, primarily consisting of chords and single notes.

C.I.
 що-най-кра-шу дів - ку! Не ка-за-ла
 Но ка-за-ла
 C.II
 крас - ну дів - ку! Не ка-
 Но ка-
 A.
 що-най-кра-шу дів - ку!

 ста-ра ма - ти кра-лі ви - би - ра - ти, кра-лі ви - би -
 ста-ра ма - ти си-ро-тонь - ку взя - ти, си-ро-тонь - ку

 - за - ла ста - ра ма - ти кра - лі,
 - за - ла ста - ра ма - ти си - ро -

 ста-ра ма - ти кра-лі ви - би - ра - ти, кра-лі ви - би -
 си-ро-тонь - ку взя - ти, си-ро-тонь - ку

- ра - ти, кра - лі ви - би - ра - ти.
 взя - ти, си - ро - тонь - ку взя - ти.

кра - лі ви - би - ра - ти.
 - тонь - ку ви - би - ра - ти.

mf Ой не хо - ди,

ви - би - рай си
 Ой не хо - ди, ка - чо - рунь - ку, в він - ку

ка - чу - ронь - ку, в го - ро - хо - вім він - ку

f

дів - ку.

ви-би-рай си що-най-кра - шу дів - ку.

ви-би-рай си дів - ку, дів - ку.

ppp *

Багаточастинність твору, зміна темпів, розмірів, штрихів, динамічного плану зумовлюють необхідність застосування різноманітного за характером жесту. Слід звернути увагу на виконання акцентів, цезур, виразного фразування.

ОЙ У ПОЛІ НИВКА

Українська народна пісня

Обробка О. Кошиця

Помірно

f **Vсі** *p*

С. А. *p* **Один**

1. Ой у по-лі нив-ка, рос-те сте-бе-лин-ка, там дів-чи-на жи-то жа-ла,
2. Жа-ла ж во-на, жа-ла, сі-ла по-чи-ва-ти, 'ї-хав ко-зак з У-кра-ї-ни,

Т. *p* **Vсі** *f* *p*

5. Як пі-деш до-до-му, не ка-жи ні-ко-му, бо роз-не-суть це-є лю-ди,
6. А ві-тер ти-хенький, со-ло-ма ле-гень-ка, возь-муть ме-не лю-ди в зу-би-

Б. *f* *p*

9. — Ва-ри ма-ти, ве-че-ря-ти а я ля-жу спа-ти, о-бі-шав-ся ко-за-чень-ко
11. — Ва-ри ма-ти, ве-че-ря-ти, а я ся-ду ши-ти, о-бі-шав-ся ко-за-чень-ко

Помірно

p *leggierissimo*

f *f* *f* *f*

гар-на чор-но брив-ка, там дів-чи-на жи-то жа-ла, гар-на чор-но брив-ка
му-сів шап-ку зня-ти, і-хав ко-зак з У-кра-ї-ни, му-сів шап-ку зня-ти

як ві-тер со-ло-му, бо роз-не-суть це-є лю-ди, як ві-тер со-ло-му
я ше ж мо-ло-день-ка, возь-муть ме-не лю-ди в зу-би- я ше ж мо-ло-день-ка

му-зи-ки най-ня-ти, о-бі-шав-ся ко-за-чень-ко му-зи-ки най-ня-ти
на му-зи-ках би-ти, о-бі-шав-ся ко-за-чень-ко на му-зи-ках би-ти

Один

mf

3. Му- сів нял-ку зня- ти, «День добрий» ска- за- ти, по- мо-гай бог, дів-ча мо-є,
4. А дів-чи-на ста- ла, йо- му од-ка- за- ла, во- на ж йо-му од-ка- за- ла,

p Один

7. А вже ж ця-я сла- ва по-всім сві-ті ста- ла, що дів-чи-на ко-за-чень-ка
8. А вже ж ця-я сла- ва по-всім го-ро- доч- ку, що дів-чи-на ко-за-ко-ві

p Один

10. «В ньо-го не-ма сім пар во-дів ще й не-ма-є ха-ти, він не мо-же, мо-я до-ню,
12. «В ньо-го не-ма сім пар во-лів, а-ні три ко-ро-ви, він не бу-де те-бе би-ти,

f Всі

f Всі

f Всі

p *leggero*

ff

то-бі жи-то-жа-ти, по-мо-гай бог, дів-ча мо-є, то-бі жи-то-жа-ти.
сер-деньком на-зва-ла, во-на ж йо-му од-ка- за-ла, сер-деньком на-зва-ла.

ff

сер-деньком на-зва-ла, що дів-чи-на ко-за-чень-ка сер-деньком на-зва-ла.
ви-ши-ла со-роч-ку, що дів-чи-на ко-за-ко-ві ви-ши-ла со-роч-ку.

ff

на руш-ни-чок ста-ти, він не мо-же, мо-я до-ню, на руш-ни-чок ста-ти.
в те-бе чор-ні бро-ви, він не бу-де те-бе би-ти, в те-бе чор-ні бро-ви.

f

ff

Характер звуковедення – non legato. Основні диригентські завдання: чіткий показ вступів і зняття звучання, виконання пунктирного ритму, контрастної динаміки, виразного фразування.

МУЖАЙСЯ, КНЯГИНЯ

Сцена з опери «Князь Игорь»

Музика О. Бородіна

Росо agitato, *[mf]*

СОЛО
(Ярославна)

Ска- жи- те мне, од- на- ко, что значит ваш при-ход, не-ча- ян-ный, не-

- жден-ный? Ме-ня тре- во-жит он, не-доб-рое я чу-ю... Ска- жи- те мне, я знать хочу.

Б. Andantino $\text{♩}=84$ *p*

Му- жай- ся, кня- ги- ня, не- доб- ры- е ве- сти те-

Andantino $\text{♩}=84$

Т. *p*

При- шли мы к те- бе по- ве- дать, кня-

Б.

- бе мы не- сем, кня- ги- ня.

СОЛО (Ярославна) *(quasi parlando)*

Что слу-чи-лось? Го-ва-ри-те!

- ги - ня, не - доб - ру - ю ве-сть.

Му - жай - ся!

На

На

Русь пе - ре - шли к нам вра - жьи пол - ки и близ - ко от нас и -

О, бо-же!

- дут. К нам и - дут; и гроз - ны - е си - лы к нам на Пу-

У- же-ли ма- ло бы- ло го- ря

- тивль ве - дет по - ло - вец - кий хан Гзак, гроз - ный

f

нам! А где ж на-ша рать? А где же наш князь?

хан! *p*

Гро - зу за гро - зой, бе - ду за бе - дой гос -

p

Ска- жи-те, бо - я - ре, где князь? *p* У - жель по - би- та на-ша

От бо- жья су- да ни - кто не уй -

- подь по - сы - ла - ет нам!

parlando

рать? у - же - ли князь по - гиб? Ска - жи - те мне! *mf*
 - дет, ни - кто, по - верь. *В не-
 Ни - кто! *mf**
cresc. f

- рав - ном бо - ю с не - смет - ным вра - гом кость - ми по - лег-

Ах!

- ла вся рать, все пол - ки; и ра - нен сам князь, и *f*
mf *mf* *p* *ff* *f*

У же ли

с бра - том сво - им и сы - ном в плен он взят,

f

acceler.

ла - да ра - нен и в пле - ну?! Нет! Нет!.. Не

все в пле - ну.

acceler.

p

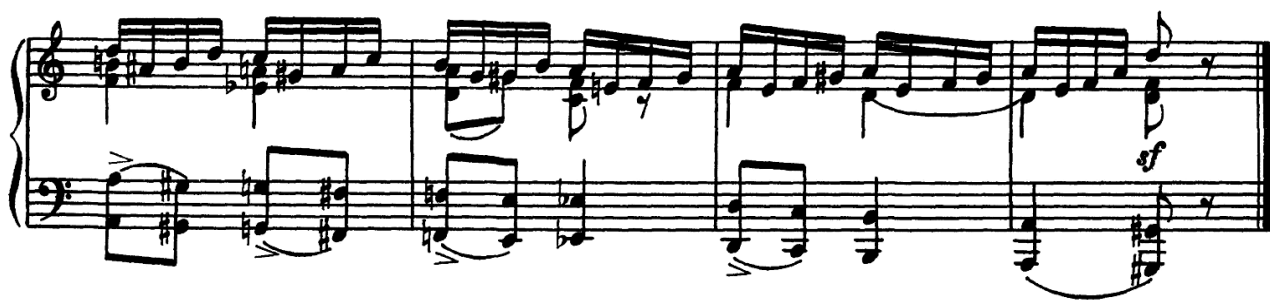
ве - рю!.. Не ве - рю!..

cresc. poco a poco

Allegro molto $\text{♩} = 144$

Нет!.. Нет!..

f

Диригентський жест – глибоке, важке legato. Важливе значення має розвиток динамічного плану і підготовка кульмінацій. Певну трудність для диригента становить поєднання партій хору і солістки, що передбачає застосування різного за характером і змістом жесту.

ПОЙТЕ ПЕСНИ СЛАВЫ ХАНУ!

Хор з опери «Князь Игорь»

Музика О. Бородіна

Allegro $\text{♩} = 69$

С. *f* Пой_те пе_сни сла_вы ха_ну!

А. *f* Пой_те пе_сни сла_вы ха_ну!

Т. *f* Пой_те пе_сни сла_вы ха_ну!

Б. *f* Пой_те пе_сни сла_вы ха_ну!

pp *cresc.* *ff*

ff *dim.* *f* *f* *dim.* *f* *f* *dim.* *f* *f* *dim.* *f* *f* *dim.* *f*

Пой! *dim.* Сла_вьте си_лу, доб_лесть

Пой! *dim.* Сла_вьте си_лу, доб_лесть

Пой! *dim.* Сла_вьте си_лу, доб_лесть

Пой! *dim.* Сла_вьте си_лу, доб_лесть

tr *ff*

First system of the musical score. It consists of four staves: two vocal staves (Soprano and Alto) and two piano staves. The key signature is one sharp (F#). The tempo/mood is marked *ff* (fortissimo). The lyrics are: "ха - на! Сла - вь! ха - на! Сла - вь! Сла - вен хан!". Dynamic markings include *dim.* (diminuendo) and *p* (piano). The piano accompaniment features a rhythmic pattern of eighth and sixteenth notes.

Second system of the musical score. It consists of four staves: two vocal staves and two piano staves. The key signature is one sharp (F#). The tempo/mood is marked *f* (forte). The lyrics are: "Хан! Хан наш! Блеском Хан! Сла - вен он, хан наш! Блеском". Dynamic markings include *f*, *p*, and *ff*. The piano accompaniment continues with a rhythmic pattern of eighth and sixteenth notes.

Third system of the musical score. It consists of four staves: two vocal staves and two piano staves. The key signature is one sharp (F#). The tempo/mood is marked *ff*. The lyrics are: "сла - вы солн - цу ра - вен хан! сла - вы солн - цу ра - вен хан!". Dynamic markings include *dim.* and *ff*. The piano accompaniment features a rhythmic pattern of eighth and sixteenth notes, ending with a trill (*tr*) on the final note.

Не-ту рав-ных сла-вой ха-ну! Нет! Нет!

Не-ту рав-ных сла-вой ха-ну! Нет! Нет!

А. *p*
ча - ги ха - на,

С. *p*
ча - ги ха - на

cresc. *p*

СОЛО (Хан Кончак)
[мф]

Ви - дишь ли плен-ниц ты с мо - ря даль - не - го, ви - дишь кра - са - виц мо -

сла - вят ха -

p

С. *[p]*
 А. *[p]*
 - их из - за Кас - пи - я? О ска - жи, друг, ска - жи толь - ко сло - во мне,
 сла - вят
 - на, *tr* *tr* *tr* *tr*

хо - чешь лю - бу - ю из них я те - бе по - да - рю.
 ха - на сво - е - го.
 Сла - вят ха - на.
tr *tr* *tr* *tr* *mf*

С. *f* *ff* *dim*
 А. *f* *ff* *dim.*
 Т. *f* *ff* *dim.*
 Б. *f* *ff* *dim.*
 Пой - те пе - сни сла - вы ха - ну! Пой!
 Пой - те пе - сни сла - вы ха - ну! Пой!
ff *tr* *tr*

Музыкальный фрагмент, состоящий из вокальных партий и фортепиано. В вокальных партиях (верхние четыре стaves) поются слова: «Славь_те щедрость, славь_те ми_лость! Славь!». Динамика начинается с *f*, переходит к *ff* и заканчивается *dim.* (diminuendo). Фортепиано (нижние две стaves) играет аккомпанемент, включающий шестнадцатые и тридцатые ноты, с динамикой *ff* и *dim.*

Музыкальный фрагмент, состоящий из вокальных партий и фортепиано. В вокальных партиях (верхние четыре стaves) поются слова: «Хан! Для вра_гов хан гро_зен он, хан». Динамика включает *ff* и *mf* (mezzo-forte). Фортепиано (нижние две стaves) продолжает аккомпанемент, с динамикой *f* и *ff*.

наш! Кто же сла-вой ра-вен ха-ну, кто? *ff* *dim.*
 наш! Кто же сла-вой ра-вен ха-ну, кто? *ff* *dim.*
 наш! Кто же сла-вой ра-вен ха-ну, кто? *ff* *dim.*
 наш! Кто же сла-вой ра-вен ха-ну, кто? *ff* *dim.*

Блес-ком сла-вы солн-цу ра-вен он! *ff* *dim.*
 Блес-ком сла-вы солн-цу ра-вен он! *ff* *dim.*
 Блес-ком сла-вы солн-цу ра-вен он! *ff* *dim.*
 Блес-ком сла-вы солн-цу ра-вен он! *ff* *dim.*

The musical score is written in D major (two sharps) and 4/4 time. It consists of five systems. The first system shows the vocal part with a long note and rests. The second system shows the piano accompaniment with a melodic line in the right hand and a bass line in the left hand. The third system continues the piano accompaniment. The fourth system shows the piano accompaniment with a melodic line in the right hand and a bass line in the left hand. The fifth system shows the piano accompaniment with a melodic line in the right hand and a bass line in the left hand.

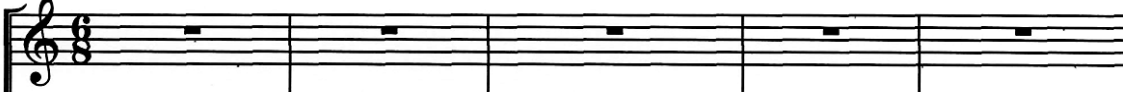
Характер твору потребує застосування активного, енергійного жесту, чіткого виконання акцентів, логічних наголосів, виразної підготовки кульмінацій. Слід звернути увагу на проведення партії соліста на фоні звучання жіночих голосів.

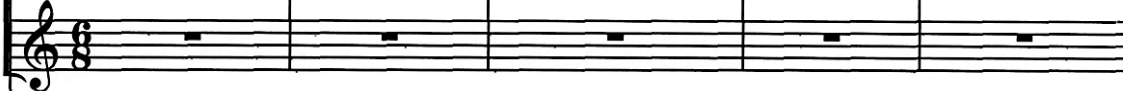
АКВАРЕЛЬ

Слова І. Северяніна

Музика В. Сарієва
Перекладення Я. Фратмана

Вільно, з рухом

S.

A.

mf legato

6 *p*

Вый-ди в сад! Как-по - го - да яс - на. Как зас -

6 *p*

10 ав-густ у-

тен - чи - во у - вял! Рас-пус - ти - ла ко-ралл бу - зи - на. И ян-

14 за-лень вок - руг

тар-ный бо - я - рыш-ник вял. *f* Но по - ка е - щё зе - лень и ввер -

18

ху без-мя-теж-на-я синь, и у клё-на при-чуд-ли-вых рук *f* мно-го

p

18

22

сход-но-го с ла-пой-гу - сынъ. *p* Э - то

с ла - пой гу - сынъ

22

27 как куд - ря - вый кро - те - кус кра -

я - го - да, яб - лоч - ко, гном сив. Ско-ро

27 Э - то яб - лоч - ко, гном кра сив.

31 о - сень о - ку - та - ет сном, тёп - лый са - дик дож - дём о - ро - сив. А по -

31

35 зе - лень во - круг,

ка е - щё зе - лень и вверх без - мя - теж - на - я синь, и у

p

39 клё - на при - чуд - ли - вых рук

клё - на рук мно - го сход - но - го сла - пой гу сын. *p*

f *p*

43

43

cresc.

48

как

плю

f Как о - лив - -ко-вы - лис-ти - ки-груш, как при зыв-но пло-ды их ви -

8va - - - -

8va - - - -

48

52 ды их ви - сят, rit.

- сят. - Вый ди в сад и чуть-чуть по-грус - ти. - Э - то - о - сень прос-тит: вый-ди

56 a tempo

за - лень во - круг,

в сад. А по - ка - е - щё - зе - лень-и ввер - ху - без-мя-теж - на - я

60

клё - на при - чуд - ли - вых

rit.

- синь, и у клё - на рук мно-го сход-но-го с ла-пой гу-

p

64

більш рухливо

- сынъ. А...

mf

А...

Перелік музичних термінів для позначення характеру виконання хорових творів

Італійські терміни	Вимова	Значення
Abbandono	аббанд`оно	пригнічено
Accarezzevole	аккарецц`еволє	ласкаво
Affettuoso	аффетту`озо	сердешно
Agitato	аджіт`ато	схвильовано
Alla Marcia	`алля м`арчя	в дусі маршу
Amoroso	амор`озо	любовно
Animato	анім`ато	натхненно
Appassionato	аппассьон`ато	пристрасно
Ardente	ард`енте	гаряче, палко
Brillante	брілл`янте	блискуче
Buffo	б`уффо	комічно
Burlesco	бурл`єско	комічно
Calando	кал`яндю	зменшуючи силу і швидкість
Cantabile	кант`абіле	наспівно
Capriccioso	капрічч`озо	примхливо
Comodo	к`омодо	зручно, невимушено
Con amore	кон ам`оре	з любов'ю
Con anima	кон `аніма	з натхненням
Con bravura	кон брав`ура	блискуче
Con brio	кон бр`ію	з жаром, тепло
Con dolcezza	кон дольч`єцца	ніжно, м'яко
Con dolore	кон доль`оре	із сумом
Con espressione	кон еспресс`йоне	виразно
Con forza	кон ф`орца	із силою
Con fuoco	кон фу`око	з вогнем
Con grazia	кон гр`ацця	з грацією
Con moto	кон м`ото	рухливо
Con passione	кон пассь`йоне	з пристрастю
Con spirito	кон сп`іріто	з натхненням
Con tenerezza	кон тенер`єцца	з ніжністю
Con vigore	кон віг`оре	з силою, міцно
Deciso	деч`ізо	рішуче
Dolce	д`ольче	м'яко, ніжно
Dolente	дол`енте	сумно, тужливо
Doloroso	долор`озо	сумно, тужливо
Elegante	елег`анте	витончено, красиво
Elegiaco	еледжь`ако	жалібно, сумно
Eroico	ер`оіко	героїчно
Espressivo	еспресс`іво	виразно
Flebile	фл`єбіле	жалібно
Feroce	фер`оче	дико, люто
Festivo	фест`іво	святково
Fiero	фь`єро	гордо
Fresco	фр`єско	свіжо
Furioso	фурь`йозо	скажено
Giocoso	джьок`озо	жартівливо, грайливо
Gioioso	джьой`озо	радісно, весело

Grandioso	гранді`озо	пишно, розкішно
Grazioso	граць`йозо	граціозно
Guerriero	гверь`єро	войовничо
Imperioso	імперь`йозо	владно
Impetuoso	імпету`озо	стрімко, бурхливо
Innocente	інноч`енте	просто, безвинно
Lagrimoso	лагрім`озо	сльозливо
Lanquido	лангв`ідо	томливо
Lamentabile	ламент`абіле	жалібно
Leggiero	леджь`єро	легко
Lugubre	люг`убре	похмуро
Maestoso	маест`озо	урочисто, велично
Malinkoniko	малінк`оніко	меланхолічно
Marcato	марк`ато	підкреслюючи
Marciale	марчь`яле	маршово
Marziale	марць`яле	войовничо
Mesto	м`есто	сумно
Misterioso	містерь`йозо	таємничо
Morendo	мор`ендо	завмираючи
Parlando	парл`яндю	говорячи
Pastorale	пастор`але	мрійно, романтично
Patetiko	пат`етіко	пристрасно
Pesante	пез`анте	важко, незграбно
Piangendo	пьяндж`ендо	плачевно
Pomposo	помп`озо	розкішно, з блиском
Quieto	кві`єто	спокійно
Recitando	речіт`андо	розповідаючи
Religioso	реліджь`озо	релігійно
Rigorouso	рігор`озо	суворо
Risoluto	різол`юто	рішуче
Scherzando	скерц`андо	жартівливо
Scherzoso	скерц`озо	жартівливо
Semplice	с`емпліче	просто
Sensibile	сенс`ібіле	чутливо
Serioso	сєрь`озо	серйозно
Smorzando	сморц`андо	завмираючи
Soave	со`аве	приємно, ніжно
Sonore	сон`оре	звучно
Spianato	спьян`ато	з простотою
Spirituoso	спіріту`озо	натхненно
Strepitoso	стрепіт`озо	шумно, бурхливо
Teneramente	тенєрам`енте	ніжно
Tranquillo	транкв`іллє	спокійно
Vigorouso	вігор`озо	сильно, бадьоро
A cappella	а кап`елля	хором без супроводу
A due	а д`ує	удвох
Attacca	аттакка	перехід до наступної частини без перерви
Coda	к`ода	заключення
Come	к`оме	як
Divisi	дів`ізі	розділені
Poi	п`ої	потім

Quasi	кв`азі	як би
Recitativo	речітат`іво	речитатив
Seque	с`єгве	як попереднє
Senza	с`єнца	без
Simile	с`іміле	подібно
Solo	с`оло	один
Tacet	т`ачєт	мовчить
Tutti	т`утті	усі
Unisono	уніс`оно	в унісон
Voce	в`оче	голос

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Арчажникова Л.Г. Профессия – учитель музыки: книга для учителя / Арчажникова Л.Г. – М. : Просвещение, 1984. – 111 с.
2. Безбородова Л. А. Дирижирование : учебн. пособ. [для студ. пед. инст.] /Безбородова Людмила Александровна. – М. : Просвещение, 1985. – 125 с.
3. Березовський М. Хорові духовні твори /Максим Березовський. – К. : Муз. Україна, 1995. – 115 с.
4. Бетховен Л. Песни для детей и юношества / Людвиг ван Бетховен ; [сост. П. Андреева]. – М. : Музыка, 1979. – 24 с.
5. Библиотека студента-хормейстера. – М. : Музыка, 1976. – Вып. 13. – 44 с.
6. Библиотека хормейстера : произведения для смешанного, женского, мужского хора / [сост. Р.Ю. Моисеев]. – М. : Музыка, 1985. – Вып. 50. – 48 с.
7. Детский хор : пособие для хормейстера / [сост. И. Марисова]. – М. : Музыка, 1982. – Вып. 1. – 39 с.
8. Детский хор : пособие для хормейстера / [сост. И. Марисова]. – М. : Музыка, 1985. – Вып. 4. – 32 с.
9. Єгоров О. Теорія і практика роботи з хором / Єгоров О. Г. – К. : Державне видавництво образотворчого мистецтва і літератури, 1961. – 216 с.
10. Ержемский Г. Психология дирижирования / Ержемский Г. А. – М. : Музыка, 1988. – 173 с.
11. З народної криниці : обробки українських народних пісень для хору М. Кречка. / М. Кречко. – К. : Муз. Україна, 1986. – 80 с.
12. Збірка пісень для молодших школярів / [упоряд. Тимчук О. С., Тимчук О. В.]. – Полтава: ПОППО, 2000. – 150 с.
13. Иванов-Радкевич А. О воспитании дирижера / А. Н. Иванов-Радкевич – М. : Музыка, 1973. – 163 с.
14. Избранные хоры советских композиторов без сопровождения / [сост. Г. С. Брук]. – М. : Музыка, 1986. – Вып. 10. – 60 с.
15. Іщенко Ю.Я. Хорові твори без супроводу / Ю. Я. Іщенко. – К. : Муз. Україна, 1985. – 88 с.
16. Кан Э. Элементы дирижирования / Э. Ю. Кан. – М. : Музыка, 1980. – 218 с.
17. Канерштейн М. Вопросы дирижирования / М. А. Канерштейн. – М. : Музыка, 1965. – 198 с.
18. Канони для дитячого хору / [упоряд. Г. Струве]. – К. : Муз. Україна, 1981. – 60 с.
19. Карпенко Є. Колись в давнину : пісні / Є. І. Карпенко. – Суми : ММКВВП "Мрія", 1994. – 29 с.
20. Карпенко Є. Навчайте мене музиці : пісні для дітей / Є. І. Карпенко. – Суми : ММКВВП "Мрія", 1992. – 28 с.
21. Карпенко Є. Нові пісні для дітей / Є. І. Карпенко. – Суми : ММКВВП "Мрія", 1993. – 36 с.
22. Кирилина И. Весёлая песенка / Ирина Кирилина. – К : Музыка, 1995. – 30 с.
23. Козак Є.Т. Українські народні пісні для хору без супроводу / Є. Т. Козак. – К. : Муз. Україна, 1974. – 40 с.
24. Козак Є.Т. Хорові твори / Є. Т. Козак. – К. : Муз. Україна, 1977. – 40 с.

25. Козицький П.О. 10 шкільних хорів / П. О. Козицький. – К. : Муз. Україна, 1989. – 24 с.
26. Колесса М. Основи техніки диригування / М. Ф. Колесса. – К. : Муз. Україна, 1973. – 216 с.
27. Коломієць А. Хорові твори без супроводу / А. П. Коломієць. – К. : Муз. Україна, 1978. – 63 с.
28. Композитори-классики – детям : детские и юношеские хоры. – М. : Музыка, 1979. – 48 с.
29. Левченко Г. Сольфеджіо на основі народних пісень Полтавщини: посібник для музично-педагогічних закладів / Левченко Григорій Семенович. – Полтава : ПДПУ імені В. Г. Короленка, 2002. – 142 с.
30. Левченко Г. Хорове диригування : навчальний посібник / Левченко Г., Лиманський П., Тягло Є. – Полтава : ПДПІ імені В.Г. Короленка, 1995. – Вип. I. – 124 с.
31. Левченко Г.С. Червона калина – полтавська земля: збірник творів з репертуару українського народного хору "Калина" / Левченко Григорій Семенович. – Полтава : Видання Полтавського державного педагогічного університету імені В.Г. Короленка, 2000. – 56 с.
32. Леонтович М. Хорові твори / М. Д. Леонтович ; [упоряд. В. Брусса]. – К. : Муз. Україна, 1970. – 338 с.
33. Леонтович М. Хорові твори на народнопісенні теми / М. Д. Леонтович. – К. : Муз. Україна, 1987. – 22 с.
34. Лиманський П. Обробки українських народних пісень для академічного хору / П.Т. Лиманський. – Полтава : ПДПУ імені В.Г. Короленка, 2001. – 36 с.
35. Лиманський П. Самостійна робота з хорового диригування : навчальний посібник / П.Т. Лиманський, Є.І. Тягло. – Полтава : ПДПУ імені В.Г. Короленка, 2000. – 40 с.
36. Лиманський П. Хорове диригування: навчальний посібник / П.Т. Лиманський, Є.І. Тягло. – Полтава : ПДПУ імені В.Г. Короленка, 2000. – Вип. II. – 182 с.
37. Лятошинський Б. П'ять мішаних хорів без супроводу / Борис Миколайович Лятошинський. – К. : Мистецтво, 1964. – 15 с.
38. Майборода Г. Хорові прелюди а саррелла / Майборода Георгій Іларіонович. – К. : Муз. Україна, 1984. – 60 с.
39. Майборода Г.І. З живих джерел : хорові обробки українських народних пісень / Майборода Георгій Іларіонович. – К. : Муз. Україна, 1988. – 56 с.
40. Малько Н. Основы техники дирижирования / Н. И. Малько. – М. : Музыка, 1980. – 118 с.
41. Мархлевський А. Практичні основи роботи в хоровому класі / А. Ц. Мархлевський. – К. : Муз. Україна, 1986. – 144 с.
42. Маталаев Л. Н. Основы дирижёрской техники / Л. Н. Маталаев. – М. : Советский композитор, 1986. – 118 с.
43. Ми – друзі : пісні Є.Карпенка / Є.Карпенко. – Суми : ММКВВП "Мрія", 1993 – 36 с.
44. Молоді голоси: збірка творів для хору / [упоряд. В. Богатирьов]. – К. : Муз. Україна, 1978. – 96 с.
45. Мусин И. О воспитании дирижёра / И. Мусин. – М. : Музыка, 1987. – 214 с.
46. М'ясков К. Лісові барабанщики : цикл пісень на слова С.Б. Чіпа / К. О. М'ясков. – К. : Муз. Україна, 1989. – 46 с.
47. Ой за гаєм, гаєм : українські народні пісні в легкій обробці / [ред. Н.В.Потішкіна]. – К. : Муз. Україна, 1993. – 48 с.

48. Ольхов К.А. Вопросы теории дирижёрской техники и обучения хоровых дирижёров / К. А. Ольхов. – М. : Музыка, 1979. – 208 с.
49. Ольхов К.А. Теоретические основы дирижёрской техники / К. А. Ольхов. – М. : Музыка, 1990. – 148 с.
50. Пігров К. Керування хором / Костянтин Костянтинович Пігров. – К. : Муз. Україна, 1976. – 188 с.
51. Піснею ми здружені : збірник хорових творів для дітей / [упоряд. Є. Виноградов, Г. Струве, О. Євсюков]. – К. : Муз. Україна, 1982. – 136 с.
52. Поёт “Пионерия” / [сост. Г. Струве]. – М. : Музыка, 1983. – Вып. 8. – 47 с.
53. Поёт Ростовский камерный хор / [сост. Ю.И. Васильев]. – М. : Сов. композитор, 1988. – 72 с.
54. Полинула чечіточка : українські народні пісні для дітей / [упоряд. А. Верещагіна]. – К. : Муз. Україна, 1983. – 64 с.
55. Полифонические произведения для детского и юношеского хора / [сост. Б.Г. Тевлин]. – М. : Музыка, 1977. – 48 с.
56. Полифонические произведения для хора без сопровождения / [сост. Б.Г. Тевлин]. – М. : Музыка, 1974. - 40 с.
57. Поляков О. Язык дирижирования / О.М. Поляков. – К. : Муз. Україна, 1987. – 104 с.
58. Соколов В. Работа с хором / Владислав Геннадиевич Соколов. – М. : Музыка, 1983. – 196 с.
59. Співає хор молодших класів : репертуарно-методичний посібник / [упоряд. І. Зеленецька]. – К. : Муз. Україна, 1976. – 144 с.
60. Співає хор старших класів : репертуарно-методичний посібник / [упоряд. І. Зеленецька]. – К. : Муз. Україна, 1977. - 140 с.
61. Твори для дитячого хору / [упоряд. С. Крижанівський]. – К. : Муз. Україна, 1975. – Вип. 3. – 56 с.
62. Україна співає / [укладач В. Уманець]. – К. : Муз. Україна, 1974. – Вип. 7. – 78 с.
63. Українські народні пісні для хору без супроводу / [укладач В. Уманець]. – К. : Мистецтво, 1965. – 52 с.
64. Хайкин Б. Беседы о дирижёрском ремесле / Б. Н. Хайкин. – М. : Музыка, 1984. – 112 с.
65. Хоровая миниатюра / [сост. П.П. Левандо]. – Л. : Музыка, 1980. – 71 с.
66. Хоровий спів : репертуар для молодших класів ДМШ / [упоряд. С. Цибульська]. – К. : Муз. Україна, 1979. – 80 с.
67. Хорові сцени з опер українських композиторів. М.В.Лисенко / [укладачі М. Муцик, Н. Королюк]. – К. : Муз. Україна, 1993. – 175 с.

68. Хоры а саррелла для школьников среднего возраста / [сост. П.П. Левандо]. – М. : Музыка, 1976. – 32 с.
69. Хрестоматия по чтению хоровых партитур : хоровая музыка эпохи Возрождения / [сост. Б.Г. Тевлин]. – М. : Музыка, 1983. – 158 с .
70. Хрестоматія з хорового диригування / [упоряд. М. Красс]. – К. : Муз. Україна, 1973. – Вип. 1. – 135 с.
71. Хрестоматія шкільних пісень / [упоряд. В. Їжак]. – К. : Муз. Україна, 1972. – 96 с.
72. Чесноков П. Г. Хор и управление им / П. Г. Чесноков. – М. : Музгиз, 1971. – 186 с.
73. Шамо І. Хорові твори на вірші Лесі Українки / Ігор Шамо. – К. : Муз. Україна, 1983. – 36 с.
74. Шамо І. Ятранські ігри / Ігор Шамо. – К. : Муз. Україна, 1981. – 42 с.
75. Штогаренко А. Хорові твори / Андрій Якович Штогаренко. – К. : Муз. Україна, 1972. – 116 с.

ЗМІСТ

Передмова	3
Розділ третій.....	5
Якби мені черевики. <i>Українська народна пісня. Обробка Є. Козака, слова Т. Шевченка</i>	6
Козака несуть. <i>Українська народна пісня. Обробка М. Леонтовича</i>	8
Пряля. <i>Українська народна пісня. Обробка М. Леонтовича</i>	9
Мала мати одну дочку. <i>Українська народна пісня. Обробка М. Леонтовича</i>	10
Сердце, молчи. <i>Музика Й.С. Баха, переклад А. Машистова</i>	12
Осень. <i>Музика М. Речкунова, слова А. Фета</i>	13
Острою секирой. <i>Музика М. Речкунова, слова О. Толстого</i>	14
В небе тают облака. <i>Музика Ю. Чичкова, слова Ф. Тютчева</i>	15
Зимний вечер. <i>Музика О. Даргомижського, слова О. Пушкіна, перекладення В. Вахромєєва</i>	16
Ильмень-озеро. <i>Музика М. Ковалю, слова М. Матусовського</i>	18
Жаворонок. <i>Музика В. Калінникова, слова В. Жуковського</i>	20
Чуєш, брате мій. <i>Українська народна пісня. Обробка К. Стеценка</i>	26
Стелися, барвінку. <i>Українська народна пісня. Обробка М. Лисенка</i>	28
Падаєт снег. <i>Музика Т. Попатенко, слова Є. Авдієнко</i>	30
Ночевала тучка золотая. <i>Музика М. Римського-Корсакова, слова М. Лермонтова</i>	32
Вечер. <i>Музика і слова П. Чайковського</i>	34
Ночная тишина. <i>Музика Р. Шумана</i>	37
Лотос. <i>Музика Р. Шумана, слова Г. Гейне, переклад М. Михайлова, обробка І. Пономарькова</i>	39
Лес. <i>Музика Ф. Мендельсона</i>	41
Серенада. <i>Музика С. Танєєва, слова А. Фета</i>	42
Утєс. <i>Музика В. Шебаліна, слова М. Лермонтова</i>	44
Песня о криницах. <i>Музика А. Ешпая, слова В. Карпенко</i>	46
А вже весна. <i>Українська народна пісня. Обробка М. Лисенка</i>	49
Рассвет. <i>Музика П. Чайковського, слова І. Сурикова</i>	54
Лебедь. <i>Музика К. Сен-Санса, слова Є. Юр'єва</i>	59
Улетай на крыльях ветра. Хор з опери «Князь Игорь». <i>Музика О. Бородіна</i>	66
Quando corpus morietur. Фрагмент із «Stabat mater». <i>Музика Дж. Перголезі</i>	69
Stabat mater dolorosa. Фрагмент із «Stabat mater». <i>Музика Дж. Перголезі</i>	77
Ave Maria. <i>Музика Й.С. Баха-III. Гуно</i>	82
Кто там с победой к славе. Хор з опери «Аида». <i>Музика Дж. Верді</i>	88
Несжатая полоса. <i>Музика П. Чеснокова, слова М. Некрасова</i>	95
Листья. <i>Музика П. Чеснокова, слова Ф. Тютчева, перекладення І. Лицвенко</i>	101
Гагілка. <i>Українська народна пісня. Обробка С. Людкевича</i>	109
Ой у полі нивка. <i>Українська народна пісня. Обробка О. Кошиця</i>	121
Мужайся, княгиня. Сцена з опери «Князь Игорь». <i>Музика О. Бородіна</i>	123
Пойте песни славы хану! Хор з опери «Князь Игорь». <i>Музика О. Бородіна</i>	129
Акварель. <i>Музика В. Сарієва, слова І. Северяніна, перекладення Я. Фратмана</i>	136
Перелік музичних термінів для позначення характеру виконання хорових творів.....	145
Список рекомендованої літератури	148